

DRAUGAS

PERIODICALS
January 20, 2004
Vol. XCV

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

ANTRADIENIS - TUESDAY, SAUSIO - JANUARY 20, 2004

*****MIXED ADC 606
355 PS GRATIS
THE LIBRARY OF CONGRESS
EUROPEAN READING ROOM
SERIALS DIVISION
WASHINGTON DC 20540-4830

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 01-19-04

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

95th ANNIVERSARY

Nr. 12
Kaina 50 c.

Šiame numeryje:

Ankstyvos senatvės priežastys.
2 psl.

Ne dėl noro, o dėl dvasinės sveikatos. Kaip kūrėsi Lietuvos Saugumo departamentas.
3 psl.

Pasaulinė taikos diena. Mūsų daržai ir darželiai.
4 psl.

Lietuviškos spaudos atgavimo šimtmečiui.
5 psl.

Problema, apie kurią mažai kalbama. Švėsime Laisvės šventę.
6 psl.

Sutikta istorinę vertę turinti knyga. Apie biblijinę stovyklėlę. Ekumeninės pamaldos Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje.
8 psl.

Sportas

* Po nesėkmių Europos turnyruose Kauno „Žalgiris“ ir Vilniaus „Lietuvos rytas“ atsigriebe Lietuvos krepšinio lygos (LKL) čempionate. Žalgiriečiai namuose 113:82 sutriuškino krizės kamuojamą Klaipėdos „Neptūną“. LKL vicečempionas „Lietuvos rytas“, kuriam jau vadovavo naujasis vyr. treneris Kęstutis Kemzūra, Kėdainiuose 69:63 įveikė „Nevežį“.

* Savaitgalį Berlyne vyko pasaulio plaukimo taurės turnyras (25 m ilgio) baseine varžybų penktasis ratas. Vyrų 100 m rungtyje kompleksiniu būdu antras atplaukė Vytautas Janušaitis. Antras V. Janušaitis buvo ir 200 m atstume kompleksiniu būdu.

* 2005 metų pasaulio vyrų rankinio čempionato pirmojo atrankos rato I grupės ketvirtosiose rungtynėse Lietuvos rinktinė šeštadienį Alytuje rezultatu 36:19 sutriuškino Bulgarijos komandą ir iškovojo ketvirtąją pergalę.

* Buvęs Vilniaus „Lietuvos ryto“ treneris Šarūnas Sakalauskas, dabar dirbantis Vokietijoje, neigiamai vertina vyr. trenerio Jono Kazlausko išėjimą iš sostinės komandos. Pasak jo, J. Kazlauskas yra vienas iš geriausių Lietuvos trenerių, Vilniaus „Lietuvos ryto“ ekipa – viena iš stipriausių Europoje. Tarp trenerių J. Kazlauskas ir krepšininkų nėra jokios trinties“, sakė Š. Sakalauskas.

* Seimo vadovas šaukia pasitarimą dėl apkaltos parlamentarui V. Štuskui.

* Prezidento gynėjų R. Pavilionių pasiūlyta pasitraukti iš valdančiosios frakcijos.

* Seime bus rengiamas priesaika ir atsakomybė už jos sulaužymą reglamentuojantis įstatymas.

Naujausios žinios

* Seimo vadovas šaukia pasitarimą dėl apkaltos parlamentarui V. Štuskui.

* Prezidento gynėjų R. Pavilionių pasiūlyta pasitraukti iš valdančiosios frakcijos.

* Seime bus rengiamas priesaika ir atsakomybė už jos sulaužymą reglamentuojantis įstatymas.

Europą gąsdina protų nutekėjimas į Ameriką

Paryžius, sausio 17 d. (AFP-BNS) — Tiek Oxfordo, tiek Istambulo valdininkai ima suvokti talentingų mokslininkų nutekėjimo į Šiaurės Ameriką grėsmę — šis reiškinys jau gerai žinomas Afrikos ir Rytų Europos valstybėms, kurių geriausi protai dažniausiai išvyksta į Europą.

„Kraustymasis“ ir užjūrį tyliai vyksta jau ne pirmus metus, o pagrindinė jo priežastis — menki biudžetai, inertiška bu-

rokratija ir konservatyvūs viršininkai, kurie užkerta kelią profesiniam tobulėjimui bei „uždusina“ mokslines idėjas.

Nustatyti išvykstančių specialistų skaičių sunku, nors, kaip rodo naujienų agentūros AFP biurų Europoje surinkti duomenys, per pastaruosius 5 metus šis skaičius tikrai viršytų kelias dešimtis tūkstančių.

Naujausiame JAV savaitraščiui „Time“ numeryje spausdinamas straipsnis, kuriame

teigiama, kad šiuo metu JAV gyvena apie 400,000 gamtos, tiksliųjų ir technikos mokslų specialistų iš Europos.

Praėjusių metų kovą buvo paskelbtas Europos Komisijos tyrimas apie protų nutekėjimą. Jame Europos Sąjunga apibūdina kaip „didžiausią pasaulinę protų gamyklą“, paruošianti daugiau tiksliųjų ir techninių mokslų specialistų nei JAV ar Japonija. Senojo žemyno valstybės juos sunku išsaugoti. Trys

ketvirtadaliai Europos mokslininkų, išvykusių į Ameriką, užuot po kurio laiko grįžę namo, pasilieka dėl „JAV siūlomų konkurencingesnių karjeros ir įsidarbinimo galimybių“, rodo tyrimas.

Iš dalies šią problemą sukelia vis didėjantis skirtumas tarp mokslui tenkančių investicijų.

ES, kur gyvena 379 mln. žmonių, moksliniams tyrimams ir jų plėtrai išleidžiama 1.94 proc. bendrojo vidaus produkto

(BVP). Tuo tarpu 289 mln. gyventojų turinčioje Amerikoje šioms tikslams skiriama 2.8 proc. BVP, o Japonijoje, kur gyvena 126 mln. žmonių, — 2.98 proc. BVP.

Iš visų jėgų stengdamasi sustabdyti protų nutekėjimą, ES paprašė savo narių pasiūlyti moksliniams tyrimams ir jų plėtrai išleisti po 3 proc. BVP.

Tačiau ne visoje Europoje padėtis vienoda. Švedijoje, kaip

ir Suomijoje, kuri yra vienintelė ES valstybė, skirianti mokslui 3 proc. BVP, „protų nutekėjimas nėra problema“, teigia Švedijos statistikos agentūros darbuotoja Birgitte Bergstrand: „Kai kurie gal ir išvyksta iš valstybės trumpam, bet daugumas sugrįžta“.

Prancūzijoje daugiau kaip 4,000 valstybinės įstaigos dirbančių mokslininkų, tarp jų ir garsiausių laboratorijų direktoriai, pasirašė peticiją, kurioje grąšina atsistatydinti, jeigu vyriausybė nesiims priemonių sustabdyti vis mažėjantį jų veiklos finansavimą.

Lietuvos Krašto apsaugos savanorių pajėgoms — 13 metų

Vilnius, sausio 18 d. (BNS) — Krašto apsaugos savanorių pajėgos (KASP) sausio 18 dieną paminėjo 13-ąsias įkūrimo metines. Ta proga Vilniuje, Nepriklausomybės aikštėje, buvo surengta iškilminga KASP vėliavų rikiuotė, o Trakų pilyje vyko šventinis minėjimas.

Šiuo metu KASP sudaro 10 rinktinėlių ir Aviacijos batalionas. Savanorių pajėgose tarnauja apie 9,500 rikiuotės karių savanorių ir apie 1,400 profesinės karo tarnybos karių. Pajėgoms vadovauja pulkininkas leitenantas Antanas Plieskis.

Lietuvos kariuomenės atkurimas prasidėjo atstaus valstybingumą 1990 metų kovo 11 dieną. Iki 1991 metų pabaigos visos krašto apsaugos struktūros buvo formuojamos savanoriškumo principu, tačiau daugiausia patriotiškai nusiteikusių žmonių susibūrė ir savanorių dalinius miestuose ir rajonuose, kurių organizavimo idėja priklausė Lietuvos Sąjūdžiui.

1991 metais Sąjūdžio savanoriams buvo pavedamos svar-

Iškilmingas KASP įkūrimo paminėjimas prie Seimo rūmų.

Elitos nuotr.

biausios gynybinės užduotys — saugoti ir ginti Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo, spaudos, radijo, televizijos pastatus, kitus gyvybiškai svarbius objektus. 1991 metais sausio 17 dieną Aukščiausioji Taryba pri-

ėmė Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos įstatymą, kuriuo remiantis buvo įkurta Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba.

Nuo 1998 metų ši tarnyba buvo pertvarkyta į Krašto ap-

saugos savanorių pajėgas.

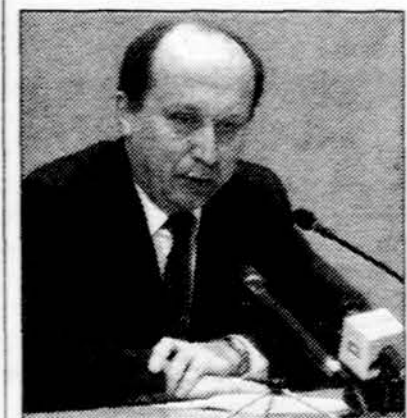
Kariu savanorių gali tapti Lietuvos pilietis, sulaukęs 18 metų amžiaus, jeigu jo išsilavinimas, fizinis pasirėgimas, sveikatos būklė ir moralė atitinka rikiuotės kario reikalavimus.

Vyskupai kritikuoja dirbtinio apvaisinimo įstatymo projektą

Vilnius, sausio 19 d. (BNS) — Lietuvos Vyskupų konferencija (LVK) pareiškė nerimą dėl Vyriausybės teikiamo Seimui Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projekto, kuris, vyskupų manymu, nebuvo visuomenėje pakankamai svarstytas, todėl jame išliko neaparti opiausi moraliniai, etiniai ir teisiniai klausimai.

„Mus stebina tai, kad nemoralia atsižvelgti į naujausią pasaulio valstybių, kuriose seniai galioja dirbtinio apvaisinimo įstatymai, požiūrį“, rašoma pirmadienį išplatintame LVK kreipimesi. Jame pabrėžiama, kad pernai gruodį Vilniuje vykusioje konferencijoje „Medicininiai, teisiniai ir etiniai dirbtinio apvaisinimo mąstymų kryptys“ užsienio specialistai

Ekonomikos augimo geram gyvenimui neužtenka

Andrius Kubilius

Vilnius, sausio 19 d. (BNS) — Opozicinės Tėvynės sąjungos vadovas parlamentaras Andrius Kubilius kaltina dabartinę vyriausybę užmiršusi šeimą ir bendruomenę bei ragina politikus pasirašyti „su Lietuva“ sutartį.

„Tokioje sutartyje turėtų

buti aiškiai išpareigota veikti taip, kad Lietuva būtų juos mylinti Tėvynė visiems, ne vien tiems, kuriems pasisekė. Ir veikti taip, kad šeima ir bendruomenė tvirtėtų ir galėtų prisiminti atsakomybę, kurias iš jų šiandien yra atėmusi valdžia ir nesugeba tinkamai įvykdyti“, pirmadienį sakė TS vadovas.

A. Kubilius teigimu, per pastaruosius 5 metus dvigubai išaugo socialių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius, 5 kartus padaugėjo vaikų gimusių ne šeimose.

„Aš nesakau, kad vienišos motinos neužaugina puikių vaikų, tačiau statistika yra neigiaminga — tokie vaikai yra labiau linkę į nusikalstamumą, narkomaniją ir kitokią socialinę patologiją“, teigė konservatorių vadovas.

Saugumas tvirtina nesiklausęs prezidento pokalbių

Vilnius, sausio 17 d. (BNS) — Valstybės saugumo departamentas (VSD) atmeta prezidento Rolando Pakso nuogastavimus, kad yra klausomasi jo pokalbių.

„VSD nori dar kartą patikrinti, kad departamentas laikosi Lietuvos Respublikos įstatymų ir jokia operatyvinė veikla prezidentui nėra taikoma. Pasirodę pranešimai apie tai, kad VSD fiksuoja prezidento asmeninius pokalbius, tarp jų ir naujametinius sveikinimus, neatitinka tikrovės“, sakoma VSD pareiškime.

Apie galimą jo pokalbių klausymą R. Pakšas prabilo po to, kai žiniasklaidai pranešė, jog jis telefonu bendravo su dosniausiu savo rinkimų kampanijai rėmėju Juriumi Borisovu.

Nukelta į 7 psl.

Prezidentas teisinasi dėl pilietybės suteikimo savo rėmėjui

Vilnius, sausio 19 d. (Elta) — Konstitucinio Teismo nutarimą ginčijantis prezidentas Rolandas Paksas nekeičia nuostatos, kad Lietuvos pilietybę verslininkui Juriui Borisovui išimties tvarka buvo suteikta ne lauzant įstatymus, o sekančiais prezidentų naudojama praktika.

Praėjusių metų gruodžio 30 dieną paskelbtu nutarimu Konstitucinis Teismas pabrėžė, kad pagal Pilietybės įstatymą asmenims, kurie turėjo Lietuvos Respublikos pilietybę ir jos neteko, Lietuvos pilietybę išimties tvarka apskritai negali būti teikiama. Kaip žinoma, anksčiau turėtos Lietuvos pilietybės J. Borisovas neteko verslo sumetimais tapdamas Rusijos piliečiu.

Pirmadienio spaudos konferencijoje R. Pakšas pasiūlė keletą aritmetinių palyginimų, pagal kuriuos jo 2003 metų balan-

džio 11 dienos dekretu Rusijos piliečiui J. Borisovui padaryta išimtis buvo net 49-oji analogų sąrašas.

„Prezidentas Algirdas Brazauskas 1993-1998 metais savo dekretais suteikė Lietuvos Respublikos pilietybę išimties tvarka 27 asmenims, kurie jau turėjo pilietybės buvo netekę, o prezidentas Valdas Adamkus tokiu pat būdu suteikė pilietybę 21 asmeniui“, remdamasis statistine savo pirmtakų dekretų analize, kalbėjo prezidentas.

Ta patia proga R. Pakšas pabrėžė nesutikimą su Konstitucinio Teismo nutarimo sakinio, kad „(...) sprendimą suteikti J. Borisovui Lietuvos Respublikos pilietybę lemė ne kokie nors J. Borisovo nuopelnai Lietuvos valstybei, bet itin sviri finansinė ir kitokia J. Borisovo parama R. Pakšui 2002 m. Respublikos prezidento rinkimuose“.

Nukelta į 7 psl.

Gausėja prezidento patarėjų gretos

Prezidento patarėjai (iš kairės): Jonas Ragauskas, Vitalė Vinickienė, Vytautas Galvanas ir Petras Vaitiekūnas. Valdo Kopūsto (ELTA) nuotr.

Vilnius, sausio 19 d. (BNS) — Ambasadorius Petras Vaitiekūnas, deleguotas Užsienio reikalų ministerijos (URM), pirmadienį pradėjo dirbti prezidento Rolando Pakso patarėju užsienio politikos klausimais.

Naujasis patarėjas teigė, kad jis darys „viską, kad Prezidentūros santykiai su URM būtų geresni“.

„Užsienio politika neturi būti eksperimentuojama, ji neturi būti priklausoma nuo vidi-

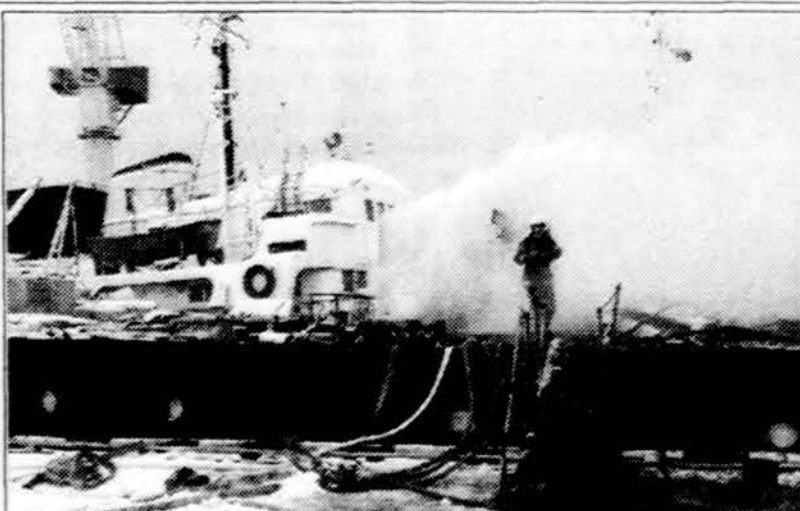
nės situacijos. Lietuva yra demokratinė stabili valstybė, ir užsienio politika turi būti vykdoma taip, kad mūsų partneriams ir kaimynams nekiltų abejonių“, teigė P. Vaitiekūnas.

50-metis P. Vaitiekūnas, kuris yra dirbęs prezidento A. Brazauskos konsultantu, R. Pakso patarėju užsienio politikos klausimais pareigose pakeis dėl Prezidentūros skandalo atsistatydinusį Alvydą Medalinską.

Prezidentūra neužsiims žiniasklaidos verslu

Vilnius, sausio 19 d. (BNS) — Nors prezidentas Rolandas Paksas sako pastebintis žiniasklaidos platinamos neobjektyvios informacijos, jis tikina, kad Prezidentūra nesteris jokių spaudos leidinių ar radijo ar televizijos laidų.

Praėjusią savaitę prezidento patarėja valstybės sveikatos apsaugos klausimais Vitalė Vinickienė teigė, kad visuomenės nepasiekia objektyvi informacija apie prezidento veiklą, todėl žadama kurti savo laikraštį. „Leidinyt būtų reikalingas pasakyti žmonėms, kad mes nesuvalgomie jū laišku, o informaciją naudojame tolesniems sprendimams, kuriuos prezidentas siūlo ministrams, parengti“, sakė patarėja. Nukelta į 7 psl.

Pirmadienį rytu Klaipėdos jūroje užsidėję metalo laužui pjaustomas laivas. Darbininkai iš jo buvo nedelsiant evakuoti, įvykio metu žmonės ne nukentėjo. Pats gaisras didelės grėsmės nekelė, tačiau ji gesinti buvo sunku dėl to, kad darbininkai jau buvo spęję supjaustyti dalį vidinių pertvarų, todėl atsirado daug brėžinių nepagyrimų angų. Tad ugniagesiams teko dirbti itin atsargiai, kad neįvyktų nelaimė. Pirmiausiai ugniagesių duonėmis, gaisras laive kilo užsidėjęs jo izoliacinėms medžiagoms ir kabeliams. Prieš imdamiesi pjaustymo atvira ugnimi darbu, darbininkai privalejo išvalyti laivą nuo degių medžiagų, tačiau dėl nežinomų priežasčių tai nebuvo padaryta.

Elitos nuotr.

TAIP KŪRĖSI LIETUVOS SAUGUMO DEPARTAMENTAS

Pernai iškilmingai pažymėjome Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 85-ąją. Savo 85-mečio jubiliejų jau paminėjo Lietuvos policija ir kitos valstybinės institucijos, šias metines šventė Lietuvos kariuomenė. Spalio 27 d. suėjo 85-eri metai, kai buvo įsteigtas Lietuvos saugumo departamentas.

Po 1918 m. vasario 16-osios Lietuvos Nepriklausomybės akto paskelbimo, šalies padėtis buvo labai grėsminga: Lietuvos teritorijoje siautėjo vokiečių, bolševikų ir lenkų kariuomenės, aktyviai veikė šių valstybių karinės žvalgybos ir įvairios kenkėjiškos organizacijos, siekiančios įvesti valstybę suirutę ir nuversti lietuvišką valdžią. Esant tokiai situacijai, buvo būtina įsteigti valstybinę tarnybą, kuri stebėtų, kontroliuotų ir neutralizuotų priešiško jėgų veikimą mūsų valstybėje.

Lietuvos Taryba įkurti tokią tarnybą įpareigojo Liudą Girą, kuris Vilniuje išgyveno visus vokiečių okupacijos metus ir miesto savivaldybės policijoje ėjo atsakingas pareigas, kas leido jam įgyti nemažą patirtį. Pasinaudodamas savo plačiais ryšiais ir didelėmis pažintimis, be jokių lėšų jis subūrė informatorių tinklą. Beje, pradžioje ši slapta darba dirbo vien moterys.

1918 m. spalio 27 d. L. Gira, karinės vadovybės vardu, pavedė buvusiam carinės Rusijos armijos karininkui, savanoriui J. Žilinskiui įkurti Žvalgybos skyrių. Ši data ir laikoma pirmosios valstybinės saugumo tarnybos įkūrimo diena. Kadangi Lietuvoje tuo metu nebuvo savų kompetentingų tokiam darbui specialistų, tai į šią tarnybą buvo priimti ir buvę carinės Rusijos žandarmerijos, karinės kontržvalgybos bei teisingumo organų darbuotojai.

Po metų žvalgybos skyrius buvo priskirtas Krašto apsaugos ministerijai, kuri visas žinias teikdavo ministrui A. Voldemarui.

Bene vienas ryškiausių pirmųjų Lietuvos saugumiečių laimėjimų buvo lenkų POW (Polska organizacja Wojskowa) karinės organizacijos planuojamo sukilimo nuslopinimas. 1919 m. birželio mėn. Lietuvoje pradėjo skliti gandai, kad šalyje, šiaurės ir anapus demarkacinės linijos, veikia slapta lenkiškos organizacijos, kurių tikslas buvo per sukilimą, padedant Lenkijos reguliariai kariuomenei, nuversti Lietuvos valdžią ir jos vietoje pastatyti naują, palankią lenkam. Mūsų žvalgyba susekė, jog Lietuvoje buvo dvi tokios priešvalstybinės organizacijos, siekiančios to paties tikslo, būtent: Lenkų karinė organizacija (POW) ir Nemuno šaulių organizacija (Organizacja Strzelców Nad Niemnem). Jau buvo nustatyta Lie-

tuvos karinė administracija su komendantais ir net numatytas lenkiškas ministrų kabinetas. Samoksininkai varė agitaciją per spaudą, išleido keletą atšaukimų lenkų ir lietuvių kalba ir kt. Sukilimą pradėti buvo numatyta 1919 m. naktį iš rugpjūčio 28 į 29 d., tačiau nepavyko. Tuomet buvo ruošiamas sukilimą įvykdyti rugpjūčio pabaigoje, bet ir šis buvo išardytas, nes rugpjūčio 23 d. Lietuvos žvalgybininkai suėmė poviakų komendantą Kaunui Kowalec-Juzwiką bei žvalgybos komendantą Niekrašč-Rolskį.

Sukilimas buvo kruopščiai ruošiamas. Šaknys jau buvo įleistos ir Lietuvos kariuomenėje. Rugpjūčio perversmas neįvyko tik todėl, kad tą naktį Kaune, Kaišiadoryse, Žemimurėje ir Kėdainiuose spėta suimti apie 200 įtariamųjų lenkų, jų tarpe 15 aukštų lenkų žvalgybos karininkų. Beje, pirmasis sukilimo žingsnis jau buvo žengtas: 28 d. naktį buvo nutrauktas susisiektas tarp Kauno ir kai kurių provincijų stočių.

Kad sukilimas buvo laiku užgniaužtas, daug nusipelnė tuometinis žvalgybos viršininkas L. Gira. Nemažai padarė ir šaulių sąjunga. Visas jos vadovybės aparatas ir šauliai buvo pakelti ant kojų: šauliai drauge su žvalgybininkais darė kratas, suimėno įtariamuosius, sekė, stovėjo sargyboje.

1919 m. pabaigoje žvalgybai vadovauti pradeda M. Lipčius, kurį 1921 m. pakeičia J. Budrys — vienas labiausiai patyrusių kontržvalgybos darbuotojų, aukštą carinės armijos karininkas, 1923 m. sausio mėn. vadovavo Klaipėdos prijungimo prie Lietuvos operacijai.

1923 m. rugpjūčio mėn. įvyko Žvalgybos skyriaus perorganizavimas, po kurio viena skyriaus darbuotojų dalis perėjo į Generalinio štabo viršininko pavaldumą ir buvo pavadinta Antruoju skyriumi, o Kontržvalgybos centras perduotas Vi-

daus reikalų ministerijai ir pavadinamas Politine policija. Ši policija turėjo daug sunkumų, nes patyrę žvalgybininkai nenorint eiti dirbti į civilinę politinę policiją, reikėjo sekti politinių partijų ir visuomeninių organizacijų vadus, knaistytis jų asmeniniuose reikaluose ir t.t. Politinė policija ateityje ne kartą buvo perorganizuojama, keičiamas jos pavadinimas, vadovai. 1929 m. pabaigoje Kriminalinės policijos (taip Politinė policija pavadinta nuo 1927 m.) valdybos direktoriumi skiriamas J. Statkus. Jam vadovaujant, ši įstaiga buvo iš pagrindų perorganizuota administraciniu, teisiniu, techniniu ir metodiniu požiūriu, nes pastoriai išskildavo klausimas dėl Politinės policijos statuso.

1933 m. buvo paskelbtas Valstybės saugumo departamento Statutas, oficialiai įteisinęs saugumo policiją. Pagal Statutą, Kriminalinė policija pertvarkyta į Valstybės saugumo departamentą, kurį sudarė saugumo policija ir kriminalinė policija. Pirmosios funkcijos buvo: „žvalgyti, išpėti ir aiškinti nusikalstamus darbus valstybės saugumui, rinkti parodymus, įrodymus ir nusikalstamus prisistatyti teisingumo organams“. Statute taip pat buvo nurodyta, kad Valstybės saugumo departamento tarnautojai negali būti politinių partijų ir organizacijų nariai.

1934 m. Valstybės saugumo departamento direktoriumi paskiriamas A. Povilaitis, Politinėje policijoje tarnavęs nuo 1920 metų ir turėjęs didelę darbo bei žvalgybininko patirtį.

Prieš pat sovietinę okupaciją Maskva apkaltino Lietuvos Vidaus reikalų ministrą gen. K. Skučą ir Saugumo departamentą direktorių A. Povilaitį rusų kareivių „grobu“, darbininkų, dirbančių Lietuvoje dislokuotose sovietiniuose daliniuose, persekiojimu, antisovietinėmis

nuotaikomis, komunistuojančių pažiūrų žmonių suimnėjimu ir kt. Maskvai pareikalavus vidaus reikalų ministrą ir saugumo departamento direktorių atleisti iš pareigų ir atiduoti teismui, tuometinis ministras pirmininkas A. Merkys, nuolaidžiaudamas šioms sovietinėms reikalavimams, 1940 m. birželio 12 d. A. Povilaitį ir brig. gen. K. Skučą atleido iš pareigų. Lietuvai priėmus Sovietų Sąjungos ultimatumą, birželio 15 d. buvo suimtas savo ūkyje prie Jurbarko. Kartu buvo suimtas ir čia buvęs brig. gen. K. Skučas. Jie abu buvo suimti A. Merkio, kuris juos įkalbėjo nuvykti į A. Povilaitio ūkį ir laukti jo nurodymų, įsakymų. A. Povilaitis ir K. Skučas galėjo pasitraukti į Vokietiją, tačiau patikėjo A. Merkio pažadams, kad, esant jiems pavojui, išpės ir tuomet galės pereiti sieną.

Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, A. Povilaitis ir K. Skučas buvo perduoti sovietiniam saugumui. Buvo išvežti į Maskvą ir, prasidėjus II pasauliniam karui, 1941 m. liepos 30 d., sušaudyti. Jų palaikų užkasimo vieta iki šiol neišaiškinta.

1940 m. birželio 19 d. Lietuvos saugumo departamento direktoriumi buvo paskirtas vienas Lietuvos komunistų vadų — A. Sniečkus, prieš kelias dienas išleistas iš kalinimo. Tapęs Lietuvos saugumo vadovu, Sniečkus tarnybą nukreipė prieš buvusius vyriausybės narius, aukštus valstybinius tarnautojus, karininkus, politinių partijų ir organizacijų aktyvistus, priešiškus Sovietų Sąjungai nusiteikusius žmones ir kt. Iš Maskvos atvykusi speciali aukštų NKVD pareigūnų grupė konsultavo ir vadovavo Valstybės saugumo departamento perorganizavimui pagal NKVD modelį. Beveik 90 proc. buvusių darbuotojų buvo atleisti, į jų vietas priimant vietinius komunistuojančius gyventojus. Apie 200 enkavedistų darbu Lietuvoje saugume buvo komandiruoti iš Sovietų Sąjungos.

Atstacius Lietuvos valstybingumą, buvo atgaivintas ir Lietuvos saugumo departamentas. Pirmuoju jo generaliniu direktoriumi buvo paskirtas Mėcys Laurinkus.

Paruošė
Stasys Ignatavičius

Vilniaus vicemeras Vitas Mačiulis ir Vilniaus centrinės bibliotekos direktorė Rima Gražulienė prie vieno knygų stendo bibliotekoje. Vilniuje veikia ne viena biblioteka, o jose daug dvasinio peno randa ne tik sostinės, bet ir visos Lietuvos gyventojai.

Kęstučio Vanago (Elta) nuotrauka.

MAŽIAU BESIDOMINČIŲ „ŽALIA KORTELE“

Praėjusių metų pabaigoje pastebėta, kad užpildančių prašymus dalyvauti „žaliosios kortelės“ loterijoje sumažėjo kone pusę: nuo maždaug 13 milijonų ankstesniais metais, iki 5 mln. 2003-aisiais. Nors JAV Imigracijos departamentas vis tiek loterijai

pateikė 55,000 „žaliųjų kortelių“, pirmą kartą pareiškimus užpildyti buvo galima tik kompiuteriais. Tuo būdu sumažėjo galimybės tam pačiam asmeniui pateikti kelis pareiškimus, nes Valstybės departamentas galėjo elektroniniu būdu tuoj pat patikrinti ir atmesti

prašymą, jeigu asmuo yra užpildęs daugiau negu vieną pareiškimą. Anksčiau tai buvo daug sunkiau pastebėti. Be to, daugelis nelegalių imigrantų, jau gyvenančių JAV, bijojo užpildyti pareiškimus, kad nebūtų susekti ir deportuoti.

NYT

KELIANT ARKIVYSKUPĄ MEČISLOVĄ REINĮ Į ALTORIŲ GARBĘ

Nr. 6

DR. ALDONA VASILIAUSKIENĖ

Sužinojė apie saugomus įvairius arkivyskupo M. Reinio daiktus, nuotraukas bei laiškus, pastaruosius pasiprašė parsinešti namo. Namuose pasidarė kopijas — persifotografavo. Taip ir buvo mums visiems išsaugoti arkivyskupo Mečislovo Reinio laišškai iš Vladimiro kalėjimo, kuriuos, artėjant Dievo Tarno 50-osioms mirties metinėms, pirmąsyk išstai pateikime skaitytojui.

1948 m. liepos 14 d.

Miela sesute!

Aš rašau Jums penktąjį laišką. Kaip jau rašiau, aš gavau perdavimą, siuntinį ir 380 rublių. Už viską padėkojau. Aš apskritai sveikas, nors truputį blogai su akimis ir kojos truputį sutino nuo kelio iki pėdos, nors ir neskauda. Parašykite man, kaip Jūs sveikata. (užbraukytos dvi eilutės).

Jūsų brolis M. Reinsys
Gera būtų gauti keletą laikraščių „Tarybų Lietuva“ ar „Tiesa“ numerių.

M.R.

1948 m. rugpjūčio 2 d.

Miela Sesute!

Aš dabar rašau Tau, Sesute, šeštą laišką. Paskutinį rašiau pirmojoje liepos pusėje. Nuo Tavęs gavau tikrai vieną laišką. Aš apskritai sveikas. (Skausmo) petyje, apie kurį rašiau, dabar nejauciu. Kojos, kaip rašiau, truputį patinsta, bet neskauda. Rytaiš tinimo beveik nėra. Kaip Tavo sveikata? Su Tavo 70-čia metų, manau, jautiesi netvirtai. Kaip su Tavo dukromis? Pinigų pagal kvitus dar turiu. Čia krautuvių galima gauti duonos, po truputį cukraus ir sviesto. Jeigu bus kada siuntynys, tai nei miltų, nei kruopų čia nesiųskite. Geriausia negenda lydyti taukai. Gerai lašiniai ir svogūnai. Čia turiu galimybę daug skaityti.

(užbraukytos trys eilutės)
Jūsų brolis M. Reinsys
Kaip matote, turint pinigų, čia, parduotuvių, jau galima pastiprinti sveikatą. Todėl aš

nežinau, gal siuntinių iš mano buto jau nesiųsti, o tik pinigų, jeigu siųsti siuntinį (...) lemta su sunkumais arba asmeninėmis išlaidomis (...)

M. Reinsys

1948 m. rugpjūčio 15 d.

Miela Sesute!

Labai dekingas Tau, Sesute, už liepos 30 laišką. Aš reikiu nuoširdžiausią užuojautą dėl Tavo vyro brolio Silvestro mirties. Ir meldžiuosi už jo ramybę. Mano kojoms dabar geriau: vietos gydytojas davė vaistų, kurie padeda nuo tinimų. Taip aš apskritai sveikas. Kaip mokosi Vida, Rima, Lida? Perėjo į sekancią klasę? Kaip Puldės sveikata? Džiaugiuosi, kad Zita, nors ligoninėje, darosi vis geriau. Siunčiu nuoširdžiausius linkėjimus giminėms (užbraukyta)
Jūsų brolis M. Reinsys

Laikraščių 11 numerių gavau.

1948 m. rugsėjo 24 d.

Miela Sesute!

Pirmoje rugsėjo pusėje savo laiške aš padėkojau Jums už gautus siuntinius. Dabar pas mane nieko naujo neįvyko. Aš apskritai sveikas, su kojomis geriau negu anksčiau, kada varčiau vaistus, nurodymus vietinio gydytojo. Tik truputį blogiau su dešine akimi, kurioje skaitant atsiranda ruko taškeliai, bet dabar dar netrukdo skaityti. Prašau, jeigu įmanoma, atsiųsti man 2 nosines ir 2 poras šiltų kojinių žiemai. Parašykite, kaip Jūs sveikata, Jūsų dukrų ir ypač Jūsų vaikaitės Zitės, kuri, kaip Jūs rašėte, yra ligoninėje. Siunčiu linkėjimus Jums (užbraukta...) linkiu Jums viso geriausio
Jūsų brolis M. Reinsys

1948 m. spalio 27 d.

Miela Sesute!

Spalio pirmosios pusės laiške aš nuoširdžiai padėkojau Jums, Sesute, už laišką ir šimtą rublių, kuriuos gavau. Dabar labai nuoširdžiai dėkoju už siuntinį, kurį aš vakar visą gavau. Jame produktai, labai naudingi ir dvi nosinės, kurių aš Jūsų prašiau. Už viską labai dekingas. Tai sustiprins mano sveikatą. Dėl sveikatos — aš dabar jaučiuosi geriau: mano kojos dabar, kada varčiau vietinio gydytojo nurodymus vaistus, netinsta. Pas mus oras pakankamai geras, nešalta, dar nepasniaga.

Kas naujo pas Jus, miela Sesute? Kokia Jūsų, Jūsų dukrų ir vaikaitių sveikata? Kokia Juozo, Stefanijos bei jų dukrų sveikata? Kaip rašoma laikraščiuose šiais metais buvo geras derlius. Pas jus turbūt irgi? Gerai būtų, jeigu kada nors vėl keletą numerių laikraščio „Tiesa“ atsiųstumėt. Paskaityčiau ką nors lietuviškai, kad nepamirščiau savo gimtosios kalbos. Daug skaitau kitomis kalbomis. Siunčiu linkėjimus Jums, kitiems giminėms ir mano geradariams. Tesaugo Jus Dievas!
Jūsų M. Reinsys

1949 m. vasario 4 d.

Miela Sesute!

Paskutinį laišką aš Jums rašiau sausio 25 d. (užbraukytos keturios su puse eilutės)

Sausio 25 d. gavau Jūsų siuntinį, už kurį širdingai dėkoju. Tik prašau nesiųsti man adatu, kadangi neleidžiama čia siuntinyje gauti metalinių daiktų ar stiklinių indų (užbraukytos dvi eilutės) Bus daugiau

BAŽNYČIA LIETUVOJE IR PASAULYJE

ŠVENČIANT PASAULINĘ TAIKOS DIENĄ

ARKIVYSK. SIGITAS TAMKEVIČIUS

Šventasis Tėvas Paulius VI sausio 1-ąją paskyrė maldos už taiką dieną. Anuomet jis kalbėjo: „Troškstu, kad ši diena, kaip vilties ir pažado ženklas, būtų švenčiama kiekvienais metais pradžioje kalendoriaus, matuojančio ir zenklinančio žmogaus gyvenimo kelią per laiką, idant taika, kupina savo teisingos ir išganingos pusiausvyros, vyrautų būsimos istorijos raidoje“.

Dabartinis popiežius Jonas Paulius II per visą savo pontifikatą nuosekliai gynė taiką ir kasmet paskelbdavo tikintiesiems laišką. Šiame jo laiške „Mokytis taikos — nuolat aktuali užduotis“ sakoma: „I savanaudiškumą ir neapykantą nugrimzdusius, galios ir keršto ištroškusius žmonijai kaip niekad būtina vėl atrasti santarvės kelią“.

Mums, Lietuvos žmonėms, mokytis taikos ir santarvės ypač reikia, nes pastaruoju metu grėsmingai išaugęs susipriešinimas. Vedami savanaudiškų

išskaičiavimų, kai kurie valdžios vyrai dirbtinai skirsto žmones į grupes ir jas akina tarpusavyje nesutarti. Net tikintuosius mėginama suskaldyti ir supriešinti su vyskupais, tokiu būdu siekiant tikintųjų liaudį panaudoti savo asmeniniams interesams.

Dabartinis laikmetis iš kiekvieno Lietuvos piliečio, ypač tikintio žmogaus, reikalauja didelio sąmoningumo ir visų pirma aiškaus suvokimo, kad šviesesnės ateities siekiant visumenei reikia ne tarpusavio vaidų, bet santarvės ir konstruktyvaus darbo. Dar nebuvo pasaulio istorijoje atvejo, kad kuri nors tauta karais būtų ilgam pozityviai išspindusi savo reikalus, nes bet kokia neapykanta bei prievarta anksčiau ar vėliau atsigręžia prieš jos skleidėjus.

Mes, Kristaus sekejai, esame pakviesti būti „pasaulio šviesa“. Neapykanta, vaidai ir prievarta yra tamsa, kuri grasi- na užgožti ir sustabdyti pasaulio tautų žengimą pažangos bei kūrybos keliu. Šitas pavojus gresia Lietuvos žmonėms, atsi-

gręžusiems veidu į Europą. Todėl yra svarbu, kad nepasiduotume suvedžiojamai netikrų gelbėtojų, kurie žmones kirsina ir žada greitą, bet nerealų gyvenimo pagerėjimą. Šitaip žmonės buvo apgaudinėjami visų pasaulinių sąmyšių metu, kai valdžios siekiantys kurstytojai žadėdavo vargšams geresnį gyvenimą, o iš tikrųjų sukel- davo sumaištį.

„Mes, krikščionys, — rašo Jonas Paulius II laiške tikintiesiems, — pareigą mokytis taikos bei mokytis to kitus laikme esmine savo religijos dale. Skelbti taiką krikščioniui reiškia skelbti Kristų, kuris yra mūsų sutaikinimas“ (Ef 2), reiškia skelbti Evangeliją, kuri „taikos Evangelija“. Štai 2004 metų programa! Mes turime atmesti kiekvieną kurstytoją ir neapykantos skleidėją, nesvarbu, kas jis būtų ir kokiomis formomis bandytų destruktyviai veikti visuomenės gyvenimą.

Palaimintasis popiežius Jonas XXIII enciklikoje „Pacem in terris“ (Taika žemėje) nurodė, kad taika turi remtis tiesa, teisingumu, meile ir laisve. Todėl meldami taikos ir trokšdami santarvės mūsų šaliai, labai dėmesingai apmąstykime tuos idealus, kuriais remiasi tikroji taika. Ir ne tik apmąstykime, bet skelbkime juos visu savo gyvenimu.

Taika turi būti statoma ant tiesos ir teisingumo pamato. Todėl, reikalaujanti atsakomybės iš valdžios vyrų, patys turime būti atsakingi kiekvienų rinkimų metu. Reikalaujanti teisingumo iš kitų, mes patys, privalome jo laikytis. Nebus taikos visuomenėje, jei reika-

lausime tik didesnių pensijų, kompensacijų ir atlyginimų, bet vengsime sąžiningai dirbti ir mokėti mokesčius.

Jonas Paulius II skelbia, kad taikai reikalingas teisės paisyimas. Jis rašo: „Istorija mus moko, jog taikos statydinti neįmanoma negerbiant etinės ir teisinės tvarkos; anot seno posakio: 'Serva ordinem et ordo te servabit' (laikykis tvarkos ir tvarka saugos tave)“. Labai liūdna, kai šiandien net aukšti visuomenės tvarką, kaltindami ne save, bet visas valstybes institucijas, net Konstitucinį Teismą, ir tokiu būdu bando pateisinti savo neatsakingą ir sunkiai suprantamą elgesį.

Šventasis Tėvas, nurodėdamas pasauliui taikos kelią, kalba: „Kelionės tikslas bus nepasiekiamas, jei teisingumo nepildys meilė. Tikrai žmoni- ja, kurioje vyraus 'meilės civilizacija', galės džiaugtis autentiška ir tvaria taika“. Šitie aukso žodžiai yra tartum mums pasakyti. Jeigu nemąstysime apie pagarbą žmogui, atlaidumą, vien teisingumo reika- lavimas neatneš Dievo palaimos mūsų šaliai. Žinoma, vienų atlaidumas neduoda teisės kitiems lipti per žmonių galvas.

„Brėkstant Naujesiems metams, visų kalbų, religijų ir kultūrų vyrams bei moterims norėčiau priminti antikinę maksimą: 'Omnia vincit amor' (viską nugalė meilė). Kiekvienas tėsistengia paskubinti šią pergalę!“, — šiuos Jono Paulius II žodžius palydėkime savo malda ir pasiryžimu puoselėti tarpusavio santarvę.

DIAKONŲ ŠVENTIMAI LIUBLINE

Gruodžio 6 d. Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila lenkų marijonų provincijos kunigų seminarijoje Liubline diakonais išventino tris jo auklėtinius, tarp jų ir vieną lietuvį — Andrių Šidlauską, MIC. Šioje seminarijoje kunigystei rengiasi 42 marijonų klierikai ne tik iš Lenkijos, bet ir iš Baltarusijos, Kazachstano, Latvijos, Lietuvos, Ukrainos. Be ką tik diakonu išventinto Andriaus Šidlausko, MIC, joje mokosi dar vienas lietuvis.

Liublino marijonų kunigų seminarijoje studijavo ir šių metų gegužės 31 d. Marijampolėje kunigu buvo išventintas Tomas Miliauskas, MIC, kurį išventinus palydėjo seminarijos rektorius kun. Kazimieras Pekas, MIC. Tęsdamas šį bendravimą, Lenkijos kunigų marijonų provincijos provincijolas

kun. Andrzejus Pakula, MIC, paprašė, kad trims naujiems diakonams Liubline šventimus suteiktų Vilkaviškio vyskupas — tos vyskupijos, iš kurios yra kilęs marijonų kongregacijos atnaujintas pal. Jurgis Matulaitis, ganytojas.

Šventimų dieną Rytmetinės liturginės valandos metu po Dievo žodžio skaitinio visi trys busimieji diakonai bendruomenės akivaizdoje nuosirdžiai palidijo apie savo tikėjimo kelionę. Šventimų Mišios įvyko vidurdienį seminarijos koplyčioje. Kartu su vyskupu Rimantu Norvila jas koncelebravo Liublino arkivyskupo vikaras pašventosio gyvenimo institutų bei apaštališkojo gyvenimo draugijų reikalams kun. Jozefas Szczypa, Lenkijos ir Lietuvos kunigų marijonų provincijų vyresnieji kun. Andrzejus Pakula,

MIC ir kun. Vytautas Brilius, MIC, Vilkaviškio vyskupą atlydėjęs kun. Egidijus Juravičius iš Marijampolės kunigų seminarijos ir kiti dvasininkai. Per pamokslą vysk. Rimantas Norvila drąsino šventinamuosius, kad nepabūtų supasaulėjusios aplinkos, kuri, atrodo, vis mažiau palanki krikščionybė. Priešingai, tokia aplinka tik padidina, kokia svarbi ir atsa- kinga šiandien yra dvasininkų misija. Į šią misiją įsilieja ir naujieji diakonai, per studijų metus pašaukimo klausimą rimtai apsvairstę savo širdyje bei pasiryžę rikiuotis ir aukotis dėl Bažnyčios pagal palaimintojo Jurgio Matulaučio pavyzdį.

Diak. Andrius Šidlauskas, MIC, netrukus grįš dirbti į Lietuvos kunigų marijonų Šv. Jurgio provinciją.

BŽ, 2003 m. Nr. 24

NAUJAS PRANCIŠKONAS

Atvykęs iš Lietuvos ir paskutinius mokslus baigęs Toronto seminarijoje, kun. Petras Šarka, OFM, buvo išventintas į kunigus Toronto pranciškonų Priskelimo šventovėje.

Šventinimo pareigas atliko vysk. P. Baltakis, OFM, dalyvaujant provincijolui t. B. Jur-

čiui, OFM, taip pat iš Kennebunkport, t. A. Grabnickui, OFM, t. E. Daruliuvi, OFM, iš Lietuvos ir visiemis parapijos kunigams. Pilnoje žmonių šventovėje, apeigų metu giedojo parapijos choras.

Po šventinimo visi svečiai parapijos salėje buvo pavaišinti. Buvo daug sveikinimų, palinkė-

ta geros sveikatos ir sėkmės, darbuojantis Kristaus vynuogynė.

Šiuo metu t. Petras Šarka yra išvykęs į Kretingą tenai aukoti pirmąsias Mišias savo parapijoje ir dalyvauti pranciškonų suvažiavime.

Stasys Prakapas

• **Josvainiai.** Gruodžio 2 d. Josvainių parapijos Kunigų pagrindinėje mokykloje mokytoja Gintarė Bra- zinskienė surengė adventi- nę popietę. Popietėje daly-

vavo įvairaus amžiaus mo- kiniai bei svečiai — kun. Renaldas Šumbrasakis. Gruodžio mėn. 3 d. Jos- vainių parapijos klebonijoje susirinko 10 žmonių grupė,

nusprendusi kas savaitę rinktis ir gilintis į Šventąjį Raštą, mokytis jį asmeni- kai skaityti. Grupės iniciatorius bei vadovas — kun. Renaldas Šumbrasakis.

Mūsų daržai ir darželiai

Paruošia Žaljanysktis

GAL KAS ŽINO ATSAKYMĄ?

E. Baršketienė (Hinsdale, IL) Žaljanysktėiui rašo:

„Ačiū, kad rašote ir pataria- te apie augalus. Norėčiau paklausti, gal žinote, kaip išvartyti kurmius iš kiemo? Italiau ba- terija varomus 'garsus', skirtus jiems išvaikyti, bet tai nepade- da.“

Taip pat norėčiau pasidalinti vienu patarimu, kurį gavau prieš 30 metų nuo kaimynės, auginančios gėles. Pavasarį tul- pės pas ją žydėdavo gana ilgai, man nuėsdavo kiškiai arba svogūnelius iškasdavo voverės.

Ji taupydavo česnakų lukš- tus. Pasodinusi rudenį tulpių svogūnelius, ji žemę apibarstydavo sukapotais česnakais, o, išvirus lukštus, atvėsdavo, iš- košdavo į laistytuvą ir kelis kar- tus palaistydavo. Sakydavo, kad nei voverės, nei kiškiai ne- mėgsta česnako kvapo. Pa- bandžiau praėjusį rudenį ir aš. Priekyje namo pasodintus tulpių svogūnelius pabarščiau su- pjaustytu česnaku, o išvirus lukštus, po dienos kitos tulpes palaistiau. Bet pasodintoms tul- pėms kieme nieko nedariau. Neilgai teko laukti rezultatų: kieme netrukus buvo matyti iš- kasti tulpių svogūneliai, o namo priekyje iki šio laiko, kol išskiro sniegas, žemė buvo nepajudin- ta. Laukiu pavasarėlio, ma- tysim, kokie rezultatai.“

Dekojame E. Baršketienė už laiškelį ir patarimą. Verta pameginti, nes ne vienas gelis augintojas nusiskundžia, kad

svogūninius (ir kitokius) au- galus nukandžioja kiškiai arba iškasa voverės.

O kaip su kurmiais?

Kurmis (angl. mole) priklauso *Talpidae* gyvūnų šeimai. Jo kailėlis juodas (kartais tamsiai rudas), žvilgantis. Kojukės, ypač priekinės, pritaikytos žemei rausti. Akys labai mažos, kar- tais paslėptos po odos ataugo- mis. Kurmiui jos labai rei- kalingos, nes jis po žeme turi pasikliauti uosle, gerai išvysty- ta klausa, uosle, bet ne rege- jimu. Apie prastai regintį žmo- gų kartais sakoma, kad „jis ak- las, kaip kurmis“. Patelės atsi- veda 2-4 vaikus, kuriuos maiti- na savo pienu. Didžiąją savo gyvenimo dalį praleidžia žeme- je, kasdamas tunelius, medžio- damas sliekus, vikšrus, įvairius vabalus (yra ir vandeninių bei pusiau vandeninių kurmių). Kartais jis į paviršius išverčia mažus žemės kauburelius — kurmiarausius. Kai jais nubars- tomos pievutės prie namų, dar- žai ar ir didesni žemės plotai, savininkai kurmio adresu pasiun- dia piktų žodžių ir stengiasi šį požeminį „svečią“ išgyvendinti, nors iš esmės kurmiai yra nau- dingi — naikina įvairius ken- kėjus, kurie ėda augalų šaknis (kurmiai matinasi tik gyvūnija, ne augaliniu maistu). Jeigu pievelėje prie namų daug kur- mierausių, vadinasi, žemėje, po žolės šaknimis yra daug vikšrų. Galbut tai vienas būdas „atsi- kratyti kurmiais“ — kai nebus jų mėgstamiausio maisto, išsi- kraustys kitur.

Apskritai visokiausi itaisai, skirti išgyvendinti kurmius, nelabai veiksmingi. (Tą paste- bėjo ir ši mūsų skaitytoja.) Kai kas rekomenduoja, atradus kurmio tunelį, į žemę įkasti spąstelius (tokia dėžutė) ir gal tuo būdu žveriuoką pagauti. Bet kurmiai retai vartoja tuos pa- čius tunelius. Nuodai taip pat neveikia, kaip ir karštas vanduo, aštrūs skysčiai (pvz., amo- niakas, chloras, druskos ar acto skiedinys). Jeigu kam sekmin- gai pavyko atraskyti kurmių, prašome savo patirtimi pasida- linti.

KAMBARINIAI PAPARČIAI

Papartis (angl. fern) lietuvių tautosakoje apipintas padavi- mais. Galbut geriausiai ži- nomas: apie stebuklingą pa- parčio žiedą, kuris pražysta tik kartą per metus, Šv. Jono nak- tį. Kam pavyktų tą žiedą su- rasti, būtų ir laimingas, ir tur- tingas, ir labai išmintingas... Bet toji laimė žmogui tiesiog iš po akių pra- puola, nes pa- parčio žiedą dažniausiai pasiglemžia laumės, raga- nos ir pan.

Iš tikrųjų niekam dar ne- pavyko papar- čio žiedo rasti dėl to, kad jis nežydi. Dau- ginasi spor- mis, kurių ma- ži deklai išau- ga lapo apacioje ir, sporoms su- brendus, vėjas jas išnešioja — „paseja“. Taigi nėra ko ieškoti paparčio žiedo ar seklių...

Papartį yra daug rūšių. Jie priklauso *Polypodiaceae* (sporinių) augalų šeimai. Auga drėgname, šilto klimato, bet pakencia ir žiemos šalčius — lapams nušalus ir nudžiūvus, pavasarį augalas atželia iš šaknų. Kelios papartų rūšys auga ir Lietuvos miškuose.

Šiame krašte gėlių ir au- galų parduotuvėse (taip pat pas

daržininkus) nesunku rasti pa- parčių, skirtų auginti kambariu- se. Pats populiariausias ir daž- niausiai auginamas yra vadinamasis „*Boston fern*“ — liet. ilgalapis inkstapartis; lot. *Nephrolepis exaltata*.

Apskritai papartiai mėgsta drėgmę, vėsu orą (apie 70-75° F dieną ir 50-55° F naktį) gerą šviesą, bet ne tiesiog ant lapų krintančią saulės spindulius. Jeigu papartis auginamas prie pietinio lango, reikėtų langą pridengti plonomis, permato- momis užuolaidomis. Netiesa, kad papartis gali augti ir tam- sioje kambario kėrtėje.

Nereikia leisti papartui visiškai išdžiūti. Laistyti iš vir- šaus, kol per vazono apacioje esančią skylutę pasirodo van- dmu. Jeigu pamirštame papartį palaistyti ir žemė visiškai iš- džiūsta, augalas sudrimba, yra galimybė, kad atsisaus, jeigu gerai palaistysime. Nepakanka tik ipliiti van- dens — rei- kia, kad su- drėktų visa žemė ir šak- nys. Geriau- siai įstatyti augalą į kibi- rą ar dubenį vandens ir pa- laikyti apie 20 minučių, tada leisti nusivar- vėti.

Jeigu pa- garčio lapų pakraščiai arba galai paruduoja, kambario oras per sausas; per retai ir per mažai laistomas; per daug šviesos arba per daug trauš.

Jeigu pageltonuoja ar pa- ruduoja visas lapas, galbut per daug laistomas arba vanduo susirenka vazono apacioje ir šaknys puva. Gali pakenkti per karštas ir per sausas kambario oras.

Jeigu atsiranda ant lapų rudos dėmės — per daug švie- sos ir per daug vandens.

Papartio atžalėlės (nauji lapai) užsiriečia į apacią, kai ore per mažai drėgmės.

Jauni lapeliai ir suaugę la- pai krinta — per daug vandens, nepakankamai šviesos arba augalą perpučė skersvėjis (per arti laukinių durų žiemą).

Papartius užpuola ir ken- kejai. Dažniausiai pasitaikan- tys: amaras (aphids), voratinkl- nės erkutės (red spider mites), skydamariai (scale), baltosios musytės, grybelis (fungus). Išskyrus skydamarius ir gry- belį (pelesius), visi kiti gali būti išnaikinti, apipurškiant augalą stipria vandens srove, pur- škiant žaliojo muilo (safesop) skiediniu.

Be jau minėtojo „*Boston fern*“, dar populiarios ir ne- sunkiai parduotuvėse ran- damos yra šios papartų rūšys (pateiksime tik angliskų ir lotyniškų pavadinimus):

„*Common staghorn fern*“ — *Platycerium bifurcatum* (panašus į elnio ragus);

„*Asparagus*“ papartiai — „*Plumosa fern*“ — *Asparagus setaceus*; „*Asparagus fern*“ — *Asparagus densiflorus Sprengerii*; „*Chinese Brake*“ — *Pteris multi- tida Variegata*; „*Silver leaf fern*“ — *Pteris ensiformis Victoriae* ir daug kitų.

SKELBIMAI

SIŪLO DARBĄ

PRO CARE AGENCY
We are looking for English speaking nannies, caregivers. Live-in/come & go. Call 847-391-4164. 2644 Dempster Str., #205, Park Ridge, IL 60068.

CPA CONSTANTINE
Now Hiring: Estheticians-Nail technicians and massage therapists. Must be licensed or certified. Some English necessary. Location - Batavia - Oak Park - Downers Grove. Please call: 708-945-8051

Ieškome švelnios auklės — geros šeiminkės virš 50 metų, gyventi kartu su jauna šeima. Turi suprasti ir nors truputį kalbėti angliskai, su noru apsigyventi ilgesniam laikui. Tel. 708-599-4943.

IŠNUOMOJA

Woodridge išnuomojami 1-2 mieg. naujai suremontuoti butai. 1 mieg. — \$600-\$640; 2 mieg. — \$680-\$720. Tel. 630-910-0644, Jana.

„Draugo“ skelbimų skyrius
Tel. 1-773-585-9500

PASLAUGOS

STATE FARM INSURANCE
AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVEIKATOS IR GYVYBĖS DRAUDIMAS
Agents Frank Zapolis ir Off. Mgr. Aleks S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. 708-424-8654, 773-581-8654

DĖMESIO! DĖMESIO!

Neseniai atvykote, ieškote darbo ar buto, tačiau skelbtis laikraštyje brangiai kainuoja? Ne bėda. DRAUGAS jūsų skelbimą išspausdins nemokamai. Tereikia paskambinti tel. 773-585-9500 ar užsukti į DRAUGO administraciją adresu 4545 W. 63 St., Chicago, IL 60629.

* Vyras ieško darbo senų 386-6588.

žmonių ar vaikų priežiūroje. Gali atlikti visus namų ūkio darbus. Tel. 773-767-1583.

* Moteris gali pakeisti savait- galiais. Tel. 773-476-3290.

* Moteris ieško darbo su gyven- imu. Tel. 708-422-7149.

* Moteris ieško darbo su grįžimu į namus. Gali pakeisti bet kurią savaitės dieną. Tel. 708-499-2911.

* 23 m. mergina gali pakeisti jums patogiu laiku. Tel. 630-688-3306.

* Perku naujesnių metų daugią japonišką automobilį. Tel. 773-

* Moteris perka darbą. Turi 5 m. amerikietį šeimoje patirti, legalius dokumentus, IL teises ir automobilį. Gali pakeisti bet kurią dieną. Siūlyti įvairius variantus. Tel. 773-386-6588.

* Moteris perka darbą pa- gyvenusiu žmonių ar vaikų priežiūroje su grįžimu į namus. Siūlyti ir siuvėjos darbą. Tel. 847-630-6043.

* Moteris gali pakeisti kiek- vieną savaitgalį bet kokiame darbe. Turi žalią kortą, vairuoja automobilį. Tel. 708-388-3106, skambinti nuo pirmadienio iki penktadienio.

Tai - Jūsų laikraštis

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

Maloniai kviečiame Jus pasilinksinti Mardi Gras nuotaikoje su šokiais, muzika, vaišėmis ir draugyste!

**2004 m. VASARIO 7 d.,
ŠEŠTADIENI**

•••• Pasaulio Lietuvių Centre •••• 14911 127th. Street., Lemont, Illinois

6 v.v. Kokteiliai (Cash bar) •••• 7 v.v. Brazilietiška vakarienė •••• Tyliosios ir Gyvosios varžytinės •••• Šokiai

R.S.V.P. paštu arba telefonu iki sausio 26 d. — Regina Griškelienė — 630.655.2485

Siūloma, bet neprivaloma kūrybinga „Black Tie“ apranga — Raginame nešioti kaukę — Pokylio pelnas skiriamas Pasaulio Lietuvių Centrai

LIETUVIŠKOS SPAUDOS ATGAVIMO ŠIMTMEČIUI

ONA VOVERIENĖ

Šis straipsnis skirtas Lietuvos partizanų ryšininkės Marijos Kinertaitės — Laugalienės knygai „Jaunystė ir rezistencija“, pristatytai renginyje „Knyga — istorijos mokytoja ir švietos šaltinis“.

Ilgai nešiojau širdyje ir mintyse Marijos Kinertaitės — Laugalienės vardą. Nuo tos dienos, kai pamaciau ją... už groty fotografijoje „Valstiečių laikraštys“. Sovietinio režimo politinė kalinė, Sibiro kankinė, jau dešimt metų laisvėje ir nepriklausomoje Lietuvoje vėl už groty. Sunku buvo patikėti. Tekstą perskačius, visas paaiškėjo... Lietuvių tautos budelių kolaborantai iki šiol mus nebaudžiami kankina...

Tokios mūsų šių dienų sunkiai sergančios Lietuvos realijos ir grimasos.

Panevežietės surado ir padovanojo man, M. Kinertaitės — Laugalienės adresą. Parašiau jai laiška. Jūs dukra Živilė padovanojo savo mamos dienoraštį, išsaugotą karų ir okupacijų negandose ir išleista atskira knyga „Jaunystė ir rezistencija“ (1991). Perskačiau ją vieną prisidimui... Žiūriu į jos fotografiją, dideles ir maslias akis ir tarsi girdžiu balsą, ramiai ir tyliai pasakojantį jos, tautos Lietuvos dukters, gyvenimo ir kančios istoriją.

Marija Kinertaitė gimė 1922 m. vasario 24 d. Činelių kaime, Želvos valsčiuje, Ukmergės apskrityje.

Mama Petronėlė Čiunytė — Kinertienė buvo mokytoja. Dar caro laikais slapta mokė savo krašto vaikus. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, mokytojavu keliose vietose.

Tėvas Antanas Kintaras buvo uklininkas. Turėjo nedidelį ukį prie Želvos. 1940 m. jį pardavė ir nusipirko namelį Ukmergėje, Molio gatvėje. Iš čia jį ir ištremė 1948 m. gegužės rytą prieš aušrą. Mama išsigelbėjo, nes tuo metu buvo išvažiavusi į Kauną, vėliau slapstėsi.

Marija turėjo brolį Bronių, gimusį 1924 m. Prasidėjus antirajai sovietinei okupacijai, jis buvo paimtas ir okupanto kariuomenės, sužeistas, sunkiai sirgo. Grįžęs iš kariuomenės, įsijungė į Laisvės kovą, dalyvavo keliuose mušiuose. Dievas jam buvo gailėstingas — išliko. Mirė 1997 metais Ukmergėje.

1939 — 1943 m. Marija mokėsi Ukmergėje mokytojų seminarijoje. Joje būta gerų mokytojų, Lietuvos patriotų, asmenybių, ugdžiusių asmenybes. Seminarijos direktorius Antanas Vokietaitis buvo žmogus, „visa siela atsidavęs mokyklai ir Lietuvai“. Jis savo mokiniams įskiepijo meilę ir pareigą tėvynei, kvietė visus aukotis už Lietuvą, ją prikelti po okupaciją. Daugelis seminarijos studentų tapo rezistencijos dalyviais, Lietuvos laisvės karžygiais ir kankiniais.

Kitas dėstytojas, kapelionas Valdemaras Cukuras mokė savo auklėtinius dvasios tvir-

tybės ir valios, neužsimiršti džiaugsmo, nepalužti skausmo, nebijoti vienvatės ir kančios — ji taurina jausmus, padeda su-

Marija Kinertaitė 1947 metais.

rasti kelią į save, ugdyti save, kaip stiprią, valingą asmenybę.

Visą gyvenimą Marija neužmiršo giliai į širdį įstrigusių kunigo Edvardo Simaškos pamokymų: „Mums reikia motinų — lietuvių motinų, kurios mokyty savo vaikus mylėti tėvyne, kad jie nepasiduotų atėjūnų — pavergejų itakai, bet taustotų tai, ką išsinešė iš savo šiaudinės pastogės“.

„Viešpatie, kiek daug jėgų, pasiryžimo ir pasiaukojimo reikia! Kiekvieną valandą, kiekvieną minutę gresia pavojus, mirtis. Tik didelė meilė tėvynei, savo kraštui, pareiga ginti nuo priešų Žemę, kuri yra tavo, tavo tėvų, bočių žemė, suteikia jiems jėgų“.

Vėliau kaip tik tokia mokytoja ir tapo Marija Kinertaitė. Baigusi seminariją, ji buvo paskirta mokytojauti į Šilūnų pradžios mokyklą (Siesikų valsčiuje, Ukmergės apskrityje).

Benediktas Narkevičius, Vyties apygardos partizanų burio vadas, taip įvertino Marijos darbą: „Netrukus vėl prasidės tarybiniai mokslo metai. Nors jie yra nemalonūs, tačiau reikia sutikti su likimu. Daugiau kantrybės, pasiryžimo! Tavo įnašas į Tautos lobyną yra nepaprastai didelis. Sužadinti tėvynės meilę jaunųjų širdyse, išaukšti tikrais lietuvišiais, kai yra žalojama jaunųjų siela, reikalinga daug jėgos, kruopštaus darbo. Bet tu viską gali! Tu pilnai atlieki pareigą tėvynei. To mes niekad nepamiršim. To nepamirš Lietuva. Ji amžiais liks tau dėkinga“.

1944 m. liepos 28 d. prasidėjo antroji sovietinė okupacija. Kiekvieną dieną kaimus ir miestelius šturpu žinojo apie okupantų žveriskumus. 1944 rugpjūčio 23 d. rusai sušprogdino Juozą Augūną... Vakar palaidojau dar vieną auką — Jono Žvirbio brolį. Jį nušovė komjaunuolis Puvšaškis. Tėvai iš skausmo šaukte šaukė — ir broliai, ir seserys neišpasakytame skausme... Areštavo Afonsą ir Vytautą Lazinskius, bevalgant namie pusryčius... Enkavedistai nušovė du brolius Motiejūnus. Į šventorių atvežė tų brolių karstus. Šeimininkus atseke du jų šunys. Jie gulėjo po karštais ir staigė, nieko neprileisdami... Spalio 8 dieną

Gruzų miške sugavo 18 jaunuolių. Šešis nušovė. Užkasė valsčiaus kieme prie išviets. Nieko neprileido ir nedavė pasiimti lavonų. Kitus dvylika gyvus paėmė. ...Tulpiakiemio kaime rusai su sribais sudegino Vėbros klotimą, atseit, jie ten pastebėjo žmones. ... Suėmė Sadzevičius — tėvą ir sūnų, lieptuvius patriotus. Rusai nušovė Petrą Martikonį iš Meškučių“.

1944 m. lapkričio 8 d., po vidurnakčio, pas šeimininkus Šilūnų kaime, kur ji mokytojavo, užėjo vienas partizanas ir paprašė paruošti pietus penkiems vyrams. Sutartu laiku ir sutartoje vietoje nunešusi pietus, Marija rado tą patį jaunuolį. Kol partizanai pietavo, Marija atsirėmusi į medį mastė: „Viešpatie, kiek daug jėgų, pasiryžimo ir pasiaukojimo reikia! Kiekvieną valandą, kiekvieną minutę gresia pavojus, mirtis. Tik didelė meilė tėvynei, savo kraštui, pareiga ginti nuo priešų Žemę, kuri yra tavo, tavo tėvų, bočių žemė, suteikia jiems jėgų“.

Prasidėjo sunkios okupacijos dienos, mėnesiai, metai... Visur kūrėsi partizanų būriai. Iš Šešuolių mokyklos partizanų išėjo mokytojai Karolis Jočys ir Jonas Stundys.

Enkavedistai siautėjo kaimuose ir miškuose — ieškojo partizanų ir jų rėmėjų. Suėmė keletą seminarijos auklėtinių, tarp jų — Vladą Kuodį, Alfą Unikauską, mokytoją Kunavičių. Tą patią dieną mirė jo žmona Onutė.

1945 m. sausio 24 d. buvo keturi partizanai. Juos aptiko bunkeryje, kuriame ilsėjosi ir šildėsi prie ugnelės. Jų buvo šeši. Apie valandą laiko gynėsi. Du išsigelbėjo. Kiti buvo atpažinti Siesikų sribo Sakausko. Jis rusams įdavė jų šeimas.

1945 m. gegužės mėnesį Marijos gyvenime atsirado Benediktas Narkevičius. Su juo siejo dvasinis ryšys ir kančia dėl jo tėvo arešto. Gegužės 19 d. Marija savo dienoraštyje rašė: „Esu laiminga, kad sutikau Brolį, su kuriuo nuširdžiai gali kalbėti, pasiguosti sunkią valandą, pasidžiaugti nors mažu trupinėliu laimės. Yra dar mūsųose gerų, pasiaukojančių Tautos vaikų, kurie savo kančia parklupusiai tėvynei palengvina kryžiaus našta... Teisieji turi laimėti!“.

Į Benedikto Narkevičiaus vadovaujamą partizanų būrį įstojo ir Marijos brolis Bronius. „Jei bus lemta žūti, žiniosiu, kad jį prigludė Lietuvos žemė...“ Marija tapo ryšininke. Parupindavo partizanams maisto, pranešdavo apie gresiančius pavojus; kai partizanams reikėjo medicininių pagalbų, ją teikė, rūpinosi vaistais ir tvarsliava, maldomis ir neblėstančiu optimizmu stiprino partizanų dvasią. Jos šūkiu tapo buvusio jos mokytojo V. Cukuro žodžiai: „Gerumas ir ištikimybė išbandomi kančioje“.

Slinko pilnos pavojų ir

kančios dienos. 1945 m. liepos mėnesį prasidėjo trėmimai. Vaziavo sunkvežimiai pilni, raudančių moterų ir vaikų. Ištrėmė kaimynų Švainickų šeimą. Žmonės šaudė vien už tai, kad „nepristato sūnais“. Liepos 20 dieną per mišką „valymą“ buvo žiauriai nužudyta Užulenio mokytoja Budnikienė su vyru. Jis vadovavo partizanų būriui. „Žmonos persekiojimams nebuvę galo, todėl ji su vyru išėjo į mišką. Išėjo išvakarėse prieš žustant. Netikėtai bolševikų apsupti — abu žuvo. Jį nušovė, o ją nukankino pačiu žiauriausiu bolševikiniu metodu — išbadė akis, nulupo odą. Po dviejų parų jos lavoną radę žmonės negalėjo atpažinti ir pažinti, kad tai būtų žmogus“.

Rugpjūčio 8 d. Želvoje gulėjo septyni partizanų išniekinti kūnai, tarp jų Marijos bendrakursis, kurso seniūnas, vėliau ir mokytojas Karolis Jočys. Balandžio 12-ąją žuvo dar šeši partizanai, apsupti enkavedistų. Balandžio 14 d. žuvo ir B. Narkevičiaus burio partizanas Etlis. Gruodžio 18-ąją Gruzų miške žuvo dar penki partizanai.

1947 m. kovo 30 d. partizanai įvykdė teismo nuosprendį tiems, kurie išdavė artimiausius Benedikto draugus — Baravyką, Saugį, Praną, Ersketį, Lakūną, Septintą ir jie žuvo enkavedistų apsupti Vareikiuose.

Marijos draugystė su Benediktu peraugo į gražią, nors ir beviltišką meilę. 1947 m. birželio 28 d. Marija Kinertaitė ir Benediktas Narkevičius susituokė: „ne bažnyčioje, o

save. Bet skausmas nesiliovė drąsę širdį. Pirmą kartą jaučiau tokį baisų skausmą, tokia kančia. Rodos, praradau viską, viską“.

„Aš vis dar tikėjau, laukiau vakarais... Dieve, už ką? Kodėl tik akimirka leidai gyventi su žmogumi, kurio ieškojau visą jaunystę ir, suradus juodame vergijos rudenyje, taip greitai jo netekau. Viskas pražuvo kaip gražus nakties sapnas. Tokia graži buvo mūsų draugystė tą pustrėčių metų laiką“.

1948 m. pradžioje Marija išvažiavo į Kauną, įsidarbino medicinos sesele Raudonojo Kryžiaus ligoninėje, vėliau dirbo V. Kapsuko spaustuvėje kasininke — sąskaitininke. 1949 m. kovo 16 d. ją suėmė. Teisė pagal 58 straipsnio II skirsnį „Tėvynės išdavimui“, „Kokią tėvynę mes išdavėme? — taip ir nesuprato Marija, — Ar mes kalti, kad gynėm savo tėvynę Lietuvą nuo kruvino okupanto? Mes gynėm savo tėvų žemę — savo žemę gynėme!“

Kalėjime, tremtyje, sunkiausiomis kritinėmis aplinkybėmis Marija buvo pirmoji, kai reikėdavo priimti sužvėrėjusio sadiisto smūgi, apginti žmogiškąjį orumą. Del to jai su keliomis tremties bendraįgėmis teko valandas stovėti su antrankiais vandens pripildame vagonė. „Stovėjom atsiremę sienų. Nuo vagono trankymo „apyrankių“ geležys veržėsi gilyn į riešus... Nors fizinis skausmas vėrė širdį, iš mūsų krūtinų liejosi giesmės ir dainos. Jos mus guodė, teikė dvasinių jėgų, taip pat ir fizinių...“

Buvusią politinę kalinę, Sibiro kankinę Mariją Kinertaitė-Laugalienę dabar teisina nepriklausomos Lietuvos teisimas.

paprastoje pastogėje kunigas sukeitė mudviem aukso žiedus. Kristaut, Tau atiduodame savo gyvenimus“.

1947 m. liepos 23 d. B. Narkevičius, Vyties apygardos burio vadas, žuvo, apsuptas rusų kariuomenės. Marija apie jo žūtį sužinojo tik liepos 31 dieną: „Baisus skausmas plėšė širdį. Koks kruvinas skausmas, koks baisus. Bandžiau raminti

Kai antrankius nuėmė, ant rankų riešų liko kruvini randai, rankos buvo sutinusios“.

Kalėjo Magadanė. 1954 metais, po Norilsko sukilimo, į Magadaną atvežė politinių kalinių vyrų. Čia Marija ir sutiko politinį kalinį Vytautą Laugalį.

1955 metų vasarį Marija iš lagerio išleido, bet be teisės grįžti į Lietuvą. Ji įsidarbino Magadano ligoninėje medicinos

sesele. Po aštuonių mėnesių paleido ir Vytautą Laugalį. Jie susituokė. Gimė dukrelė Živilė. 1956 m. liepos 7 d. grįžo į Lietuvą. Apisistoję Ukmergėje Marijos tėvų namelyje. Sovietinei valdžiai jie dar ilgai buvo „raupsuotieji“, „svetimi savo tėvynei, svetimai tarp savų“.

Prasidėjus Sąjūdžio veiklai, Marija ir Vytautas Laugaliai aktyviai į ją įsijungė, savo veikla ir publicistine plunksna. Visa šeima džiaugėsi sulaukę savo rezistencinės kovos įprasminimo — Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atkūrimo. Neilgai. 1994 m. birželio 6 d.

Vytautas Laugalys mirė.

Kelerius metus Marija Kinertaitė — Laugalienė buvo tampoma po teismus. Tai buvo dvasinė kova. Už teisingumą. Šiuo istoriniu laikotarpiu Lietuvai ši kova įgijo simbolinę prasmę. Grūmėsi dvi Lietuvos: ta, kuri savo gyvenimu ir kančia gynė savo tėvų žemę, ir savo Žemę, ir ta, kuri kolaboravo, žudė, kankino, į Sibiro gulagus trėmė tukstančius nekaltus žmones, žmonių ir kuri dabar yra pasirodusi kolaboruoti už storesnės duonos riekelį, riebesnės sriubos šaukštą, aukso skambesį... □

PREMIJĄ DEDIKUOJA VISIEMS TAUTODAILININKAMS

Dvidešimtas valstybinės Jono Basanavičiaus premijos laureatas, menotyrininkas, Šiaulių universiteto profesorius Vytenis Rimkus šį apdovanojimą simboliškai skiria visiems žinomiems ir bevardžiams liaudies meistrams, lietuvių tautodailininkams.

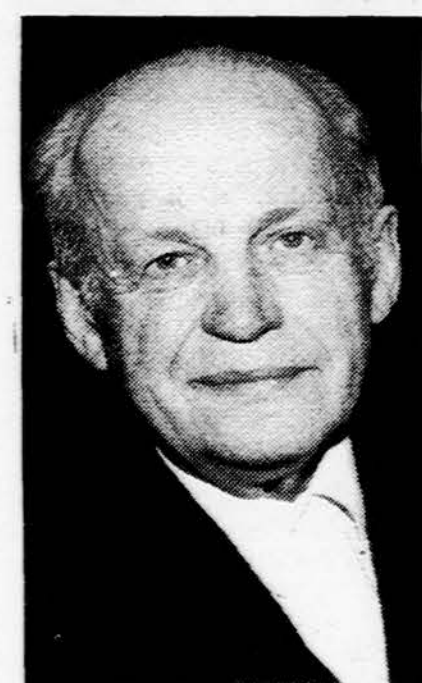
Lapkričio 21 d. premijos įteikimo iškilnės jau dvyliką kartą surengtos Lietuvos nacionaliniame muziejuje, kurio direktoriumi 1918 metais buvo daktaras J. Basanavičius.

Valstybinė J. Basanavičiaus premija skiriama už reikšmingiausius pastarųjų 5 metų Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių lietuvių darbų, susijusių su etninės kultūros plotojimu, puoselėjimu, ugdyimu ir tyrinėjimu, taip pat kūrybinę ir mokslinę veiklą etninės kultūros srityje.

Premija V. Rimkui įteikusi, kultūros ministrė Roma Žakaitienė pasidžiaugė, kad šįkart laureatas atstovauja Žemaitijos regionui, yra puikus tautodailės ir profesionaliosios dailės reiškinį tyrinėtojas ir vertintojas, vienas aktyviausių kultūros proceso dalyvių. Laureato darbus ir nuopelnus lietuvių etninei kultūrai pristatė Šiaulių universiteto dėstytoja Rūta Stankuvienė.

Anksti patyręs tremtinio ir politinio kalinio lemtį, V. Rimkus tuometinio Leningrado (dabar Sankt Peterburgas) I. Repino dailės institute įgijo dailėtyrininko specialybę, ten pat apgynė habilituoto daktaro disertaciją, skirtą lietuvių liaudies skulptūrai. V. Rimkus yra išleides 20 knygų, parengęs apie 200 parodų katalogų, apie 2,500 straipsnių įvairiomis Lietuvos meno, kultūros ir tautodailės temomis enciklopedijose, rinkiniuose bei tarptautiniuose leidiniuose, surengęs 5 autorines dailės parodas, yra išleides eileraščių rinkinį „Jaunystės meilė ir kova“.

Daugiau kaip 30,000 litų J. Basanavičiaus premija nuo 1992 metų įteikiama lapkričio 23-iosios — J. Basanavičiaus gimimo dienos — išvakarėse. Šios premijos laureatai yra Veronika Povilionienė, Vaclovas Milius, Česlovas Kudaba, Norbertas Velius, Zita Kelmickaitė, Angelė Vyšniauskaitė, Leonardas Sauka, Evaldas ir Daiva Vyčiniai, kiti etninei kultūrai nusipelnę kultūros, meno ir mokslo veikėjai. Inf.

Vytenis Rimkus.

Priimdamas garbingą premiją, prof. V. Rimkus sakė, pasijutęs nedrąsiai, prisiliesdamas prie J. Basanavičiaus asmenybės, nes tai — kiekvieno kultūrininko tikslas ir siekiama. Laureatas sakė šį apdovanojimą priimančias kaip įvertinimą bevardžių ir įvardintų liaudies meistrų, tautodailininkų — drožėjų, audejų, puodžių ir kitų, dirbusių savo tautos ir valstybės garbei.

Laureatą sveikino garsūs etnologai, muzikologai, Lietuvos dailininkų ir tautodailininkų sąjungos vadovai, Šiaulių miesto, rajono ir apskrities atstovai, buvę ir dabartiniai profesoriaus studentai.

Daugiau kaip 30,000 litų J. Basanavičiaus premija nuo 1992 metų įteikiama lapkričio 23-iosios — J. Basanavičiaus gimimo dienos — išvakarėse. Šios premijos laureatai yra Veronika Povilionienė, Vaclovas Milius, Česlovas Kudaba, Norbertas Velius, Zita Kelmickaitė, Angelė Vyšniauskaitė, Leonardas Sauka, Evaldas ir Daiva Vyčiniai, kiti etninei kultūrai nusipelnę kultūros, meno ir mokslo veikėjai. Inf.

Remkite ir platinkite katalikišką spaudą

DRAUGAS
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

Aldona Pečiurienė

VĖL LABAS, LIŪDESY

Vėl labas, liūdesy!
Tave aš pažinau!
Tu užkliuvai širdy
Ir liksi ten, žinau!
Aš soti praėjim,
O ateities — nespėjim,
Ruduo, aš su tavim,
Ugnies spalvas paliesiu
Vėl deginsiu lapus —
Kvepėsiu dūmais, vėju —
Gyvenimas painus,
Prabėgo ir praėjo!
Išeiki, liūdesy —
Gal dar patirsiu džiaugsmo?
Gal laimė pakely,
Negirdi mano šauksmo...

2003 spalio 6

PAGUODA

Net ir akmuo paglostytas sušyla
Atšyla ir širdis žmogaus paguosta, —
Suskaldykim žodžiu ledinę tylą,
Nubraukim liūdną asarą nuo skruosto.

Jausmus vadinkime tikrais vardais:
Štai čia tikejimas, čia meilė, čia draugystė.
Išskrido mintys sakalais margais,
Prisiminė nubėgusi vaikystę.

Vaikystė pievų marga suknele,
Daug meilės ir gerumo buvo duota,
Paliet pasaulį vaiko rankelė,
Nuspeti kelią ateities vingiuotą.

O kryžkeleį pavargusi mama
Kasnakat žvaigždžių, mėnulio klausinėja,
Kada sugrįš išskridusi dukra —
Naktys taip ilgos, o dienos vis trumpėja...

2003 birželio 3 d.

ANTIKVARIATAS

Senų drabužių tyro kvapas
Ir patalpa ankšta,
Ach, čia antikvariatas —
Dulkėta iškaba.

Suknelė mezginių melsva
Fasonu įmantri;
Ir pirštinė. Gal pamesta?
Nedrąsiai ją liečiu.

Liečiu žvakidę žalvarinę
Ir tabakinę sidabrinę.
Matau dar sagę inkrustuotą
Ir seną knygą iliustruotą.

O čia dar staltiesė dėmėta,
Margais gelių žiedais nuseta...
Kas siuvinėjo ją?

Kokia dvasia ši laimė kūrė?
Baltom ramunėm laimę būrė —
Dabar jau užmiršta...

Pageltę nuotraukos čia mėtos,
Savuos namuos neradę vietos.
Jaunųjų poros iškilmingos
Ir šeimos didelės, laimingos...

Kur jūs, tėvų vaikai?
Kodėl čia gulė tie daiktai —
Savuos namuos neradę vietos...

2001 spalio 7 d.

Švęsime Laisvės šventę

Worcester Lietuvių organizacijų taryba Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 86 metų sukakties minėjimą ruošia Vasario 15 dieną, sekmadienį.

10 val. ryto Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje šv. Mišias už Lietuvos laisvę ir visus žuvusius dėl jos aukos, pamokslą pasakys ir bus pagrindinis kalbėtojas per minėjimą Nekalto Marijos Prasidėjimo vienuolijos seselių kapelionas kun. Vytautas Gedvainis iš Putnam, CT. Organizacijos dalyvauja su vėliavomis, moterys, pasipuošusios tautiniais drabužiais. Giedos parapijos choras, vadovaujamas vargonininkės Edith Roberts.

Po Mišių salėje minėjimas ir programa. Taip pat bus renkamos aukos, skiriamos pagal

aukotojų pageidavimą: Pasaulio Lietuvių Bendruomenėi, JAV Krašto Bendruomenėi, Tautos fondui ir ALTui. Aukos galima įteikti per minėjimą, ar siųsti tarybos izdininkui Algiiui Glo-dui: 37 Sandy Glen Drive, Holden, MA 01520. Rengėjai prašo organizacijas ir visuomenę dalyvauti pamaldose, minėjime ir suteikti auką.

Po minėjimo visų dalyvių malonus pabendravimas. Sesės skautės, vadovaujamos v.s. Irenos Markevičienės, paruoš kavutę ir užkandėlius, ypač kviečiami neseniai atvykusieji iš tėvynės Lietuvos. Esame viena šeima, nepaisant, kas kada atvykome į šį kraštą. Tėvynė Lietuva mūsų visų Motina.

Janina Miliauskienė

Dar rugpjūčio mėnesį Lietuvos vardas plačiai nuskambėjo ne tik vietinėse, bet ir daugelyje Vakarų Europos žiniasklaidos puslapiuose, kai pasaulį sukrėtė tragiška prancūzų aktorės Marie Trintingnan, tuo metu filmavusios Lietuvoje, žūtis. Pačioje pradžioje, kai sklendė be galo daug spėlionių, kas iš tikrųjų nutiko, ne vienas garsiai mąstė: „Lietuviai ir vėl prisidirbo“. Iš dalies truputėlį net palengvėjo, kai greitai paaiškėjo, kad numylėtinė prancūzų aktorė mirė po lemtingų jos gyvenimo draugo prancūzų roko žvaigždės Cantant smūgių. Prancūzai gedė savo žvaigždės, o tuo metu Prancūzijoje įvairios moterų organizacijos viešumon kelė opią problemą — šalies „loi du silence“ — tylėjimo įstatymas — kitais žodžiais paaiškinamas, kaip nenoras išduoti ar išviešinti tai, kas atsitinka už uždary durų.

Žiniasklaida bei prancūzų moterų organizacijos viešina anksčiau buvusį užskleistą „privatų šeimos klausimą“, būta net tokių aistringų antraščių, kaip „Marie, mušamos moters ikona!“. Tuo patiu metu Lietuvoje, be tragedijos sensacingų pirmųjų puslapių straipsnių bei keleto biografinių straipsnių moterų žurnaluose, dėmesio didžiąjai problemai — smurtas prieš moterį šeimoje — visiškai nebuvo. Kilo klausimas, ar tokia problema iš viso egzistuoja Lietuvoje?

Lietuvoje nėra renkami oficialūs statistiniai duomenys apie smurto prieš moterį paplitimą. Lietuvos Statistikos

departamento turimi duomenys nusikalstamumo srityje neatspindi egzistuojančių problemų.

Problema yra labai subtili, todėl smurto prieš moterį mastą, priežastis ir pasekmes tiksliau atskleidžia sociologiniai tyrimai. Lietuvoje veikia tokios institucijos, kaip Moterų informacijos centras, Lyčių studijų centras, krizių centrai bei kitos moterų organizacijos, kurios yra surinkę įvairių sociologinių duomenų apie moterų padėtį Lietuvoje. Vienos iš kampanijų, pavadintos „Gyvenimas be galo daug spėlionių, kas iš tikrųjų nutiko, ne vienas garsiai mąstė: „Lietuviai ir vėl prisidirbo“. Iš dalies truputėlį net palengvėjo, kai greitai paaiškėjo, kad numylėtinė prancūzų aktorė mirė po lemtingų jos gyvenimo draugo prancūzų roko žvaigždės Cantant smūgių. Prancūzai gedė savo žvaigždės, o tuo metu Prancūzijoje įvairios moterų organizacijos viešumon kelė opią problemą — šalies „loi du silence“ — tylėjimo įstatymas — kitais žodžiais paaiškinamas, kaip nenoras išduoti ar išviešinti tai, kas atsitinka už uždary durų.

Problema, aiškiai matyti, egzistuoja, tad kodėl visuomenė, neišskiriant ir pačių moterų, bei žiniasklaida tyli? „Visų pirma ir turbūt svarbiausia, mes esame giliai patriarchalinė visuomenė. Nors dauguma pasaulio visuomenių yra patriarchalinės, mūsų supratimas, tradicijos ir normos ypač atsilikusios“, — sako Jolanta Ringardienė, Vytuto Didžiojo universiteto dėstytoja, kuri nagrinėja prievartos prieš moterį klausimą. 2001 metais ji apsigynė disertaciją tema „Socialinė prievarta prieš moterį

Lietuvos kontekste“, taip pat, gavusi Fullbright stipendiją, metus tobulinosi JAV.

Patriarchalinėje visuomenėje moteris visose arba daugumoje gyvenimo sričių — fizine, psichologine, materialine — yra priklausoma nuo vyro. Moteris yra tam, kad tarnautų vyrui ir, jei kas atsitinka, pati moteris yra dėl to kalta. Skamba, kaip ištrauka iš praeito amžiaus istorijos? Deja... Įdomu ir tuo pačiu liūdna pastebėti, jog Lietuvoje patriarchalinės šaknys yra taip giliai įsikverbusios, kad labai dažnai pačios moterys tampa tos sistemos pasekės ir prateisėjos: labai dažnai moteris yra pirmos pasmerkti kita, smurta ar prievartą patyrusi, moterį, neva ji per daug karjera ar savo grožiu užsiėmusi, ne taip vyriškai išsivysčiusi, o ir pačioje šeimoje mergaitės yra auginamos, mokomos, kad svarbiausia yra išlaikyti šeimą ir moteris turi susitaikyti atlaikyti net skaudžiausias dalykus, kad šeima išliktų kartu. „Mes turime mokytis ne tik vyrus, bet ir savo visuomenės moteris“, — sako Jolanta Ringardienė. Ne tik vyrai turi išmokti gerbti moteriškąją visuomenės dalį, bet taip pat ir pačios moterys turi liautis slepti ar gėdytis pripažinti, kad prieš jas ar jų vaikus yra smurtauja, turi pakankamai savimi pasitikėti, kad galėtų viešai apie tai kalbėti, ieškoti profesionalios pagalbos, pasimokyti iš savo klaidų ir savo dukras bei sūnus auklėti jau pagal kitokias normas bei standartus.

Be galo aukštas tolerancijos lygis smurto prieš moterį klausimu yra išsivysčiusių lietuvių visuomenėje dėl jau labai senų isi-

šaknijusių patriarchalinių tradicijų bei gajai egzistuojančios prievartos. Pagal jau anksčiau minėtą sociologinį tyrimą, „respondentai pažymi, kad aukštesnio ar žemesnio lygio smurtas yra neišvengiama kasdienybės realybė — ar tai troleibuse, ar parduotuvių, ar šeimoje“ (Jurgita Pečiurienė). Tai vienu ar kitu atžvilgiu yra norma daugelyje šalių, bet lietuvių tarpe „norma“ yra pasiekusi savus kraštutinius. Moterys, kaip retas smurto panaudojimas „pastatyti bobą į savo vietą“, ar dažnas balso pakelimas, šaukimas, ar net kontrolė, kur žmona rengiasi, kur eina ir su kuo bendrauja, vertina, kaip normalius „vyriškus“ poelgius. Toks požiūris parodo, kad „standarto“ ar „normos“ lygis yra sąlyginai aukštas ir moterys jau nebetraktuoja to, kaip prievartos ar smurto.

Ir dar. Lietuvių visuomenė yra pakankamai uždara ir privati. Kaip Jolanta Ringardienė teigia, „Kaimynas, išgirdęs šauksmus ar daužymą, greičiau dar keletą kartų užrakins savo duris nei iškviės policiją ar pats kaip nors bandys išsiaiškinti, kas vyksta ar net padėti“. O kai policija atvažiuoja, moteris dažnai atsisako kaltinti savo vyrą ar sugyventinį, bijodamos dar labiau būti primuštos, prarasti finansines vyro pajamas ar kad iš viso išeis ir paliks šeimą. Tačiau, pagal Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą, pati nukentėjusi turi pareikšti kaltinimus, kad teisėsaugos pareigūnai galėtų išsiaiškinti ir išspręsti konfliktą įstatyminiu keliu. Kadangi tai atsitinka retai, ir toliau smurtauja, prievartauja ir žalojama visuomenė bei jos ateitis.

Šiandien Lietuvoje veikia apie šimtas įvairios paskirties

moterų organizacijų bei klubų. Situacija vis dar yra be galo bloga provincijoje, kur yra moterų, kurios net nėra girdejusios apie krizių centrus ar kur būtų galima kreiptis, patyrus smurtą, ar prievartą, tačiau yra daroma daugiau ir daugiau projektų, kurių metu stengiamasi pasiekti labiausiai pamirštus kampelius. Jurgita Pečiurienė su džiaugsmu sako, kad moterys ieško vis daugiau ir daugiau informacijos: vieno projekto metu buvo bendradarbiaujama su Vilniaus gėdymo namais ir dalinami informaciniai lankstinukai, ką reikia daryti ir kur galima kreiptis, patyrus smurtą; projekto metu gimdymo namuose apsilankė apie 5,000 pacientų, o lankstinukų buvo išdalinta daugiau nei 20,000! Toks pavyzdys rodo, kad tokia informacija reikalinga ir moterys ne tik pačios domisi, bet taip pat galbūt tuos lankstinukus nešė giminėm, kaimynam, draugam.

Yra svarbu pabrėžti, kad, nors dauguma minėtųjų moterų organizacijų yra nevyriausybinės, regionų valdžios vis daugiau dėmesio ir pagalbos skiria įvairiems projektams. Yra įsteigti net du krizių centrai, kuriuos remia ir išlaiko savivaldybės, vienas jų Vilniuje.

Moterų informacijos centrai, krizių centrai ir kiti moterų klubai bei organizacijos visos Lietuvos mastu padeda moterims susiburti, informuoti, kartu diskutuoti ir padėti aktualiais klausimais. Tokia pagalba ir švietimas pasiekia vis daugiau ir daugiau moterų Lietuvoje. Tai galbūt maži žingsneliai, kurie neišspręs didžiosios problemos, bet tai yra be galo svarbūs žingsniai į priekį.

Ieva Vozbutaitė

Kūrybinio konkurso „Žmogus ir aplinka“ nugalėtojai.

Algirdo Sabaliausko (Elta) nuotr.

Kūrybinio konkurso „Žmogus ir aplinka“ nugalėtojai

Aplinkos ministerijoje gruodžio 15 d. apdovanoti pirmojo žurnalisto konkurso „Žmogus ir aplinka“ nugalėtojai.

Jais tapo: Vaida Pilibaitytė („Lietuvos radijas“) už radio laidą „Vienartinė planeta“, Mantas Katinas, Artūras Rožėnas („Veidas“) už publikaciją „Ežerai už spygliuotos tvoros“, Vita Morkūnienė („Šiaulių kraštas“) už publikaciją „Žydintiam sodui atminti“.

Apdovanojimus konkurso nugalėtojams įteikė aplinkos ministras Arūnas Kundrotas ir Lietuvos žurnalistų sąjungos

pirmininkas Dainius Radzevičius.

Pasak LŽS pirmininko D. Radzevičiaus, nors konkursas skelbtas pirmą kartą, susidomėjimas juo buvo nemažas. Konkurso vertinimo komisija gavo 27 darbus. Aktyviausiai konkurse dalyvavo spaudos žurnalistai, konkursui buvo pateikta keletas radijo žurnalistų darbų. Vertinimo komisija apgailestavo, kad konkursui nebuvo pateikta televizijos darbų, bet tikimasi, kad kitais metais ir televizijos žurnalistai bus aktyvesni.

Sveikindamas konkurso nugalėtojus, aplinkos ministras A. Kundrotas pažymėjo, kad žiniasklaida labai padeda kovoti su gamtos niokotojais, formuoti visuomenės nuomonę sprendžiant aktualias ekologines problemas. Kaip teigiama tokio apdraudus ir aplinkosaugininkų bendradarbiavimo pavyzdį, ministras A. Kundrotas paminėjo Kintų gyventojų gynimą nuo ketinimų šiame regione pradėti naftos gręžinio eksploatavimą. Dabar žurnalistai savo laikraščiuose, radijo laidoose sukelė diskusiją apie

verslininkų ketinimus statyti uztvankas prie Nemuno ties Alytumi.

Tarp pirmojo aplinkosaugos konkurso laureatų — Mykolas Deikus („Šiaulių kraštas“) už publikaciją „Raketinis kuras — vaikų stovykloje?“, Mirtis skina „Tauro“ kūrikus“, Aušra Lukauskienė („Klaipėda“) už aktualias publikacijas aplinkosaugos tema, Rita Žadeikytė („Šiaulių kraštas“) už publikaciją „Nuodai sau ir kaimynui“, Šlamant tukstančiams — virsta miškas“ bei Danutė Ramoškevičiūtė („Lietuvos zi-

nios“) už publikaciją „Šūsnių dokumentų dėl angos sienoje“.

Taip pat paskatinamaisiais prizais apdovanoti: Asta Kuznecovaitė („Lietuvos žinios“) už publikaciją „Gyvenimas ant pavojingų klotų“ ir rašinių ciklą „Priešai gamtoje“, Loreta Klincer („Šiaulių kraštas“) už aktualias publikacijas aplinkosaugos tema, Vytautas Žeimantas („Tėviškos gamta“) už žurnalistinį tyrimą „Kodėl Lietuvoje bloga lašišinėms žuvis?“, Leopoldas Rozga („Vienybė“) už straipsnių ciklą „Mūsų kaimų biografijos“. Elta

TAI ĮDOMU

DAUGIAU MAŠINŲ
KAIP VAIRUOTOJŲ

Apskaičiuojama, kad pirmą kartą JAV istorijoje, amerikiečiai turi daugiau automobilių negu yra vairuotojų teises gavusių asmenų.

Valstybėje yra apie 107 mln. šeimų (arba atitinkamų šeimoms gyventojų vienetų), kiekvienai priklauso 1.9 mašinos, sunkvežimėliai, autobusiukai ar sportiniai automobiliai, kai tuo tarpu tėra tik 1.8 turinčių vairavimo teises. Tai sudaro maždaug 204 milijonus mašinų ir 191 mln. vairuotojų. Paskutiniai ankstesnieji tyrimai buvo atlikti 1995 metais — tuomet krašte buvo vienas skaičius vairuotojų ir automobilių.

ChTr

BALTARUSIJA BLIJO
UŽPUOLIMO

Baltarusijos diktatoriškasis prez. Aleksandr Lukašenka neslepia savo antipatijos Vakarams, o Vakarai, savo ruožtu, arba ignoruoja, arba kritikuoja Baltarusiją. Tačiau Lukašenka yra įsitikinęs, kad jo valstybėje turi būti pasiruošusi Amerikos invazijai, nes ją gali ištikti Irako likimas. Kadangi JAV ir Europos Sąjunga daug kartų protestavo prieš Baltarusijos žmogaus teisių pažeidimus, opozicijos slopinimą ir žiniasklaidos cenzuravimą, prez. Lukašenka bėgsta, kad šiu metų pavasarį, kai Lietuva ir Lenkija taps ES narėmis, jų sienos susisieks su Baltarusija ir pavojus iš Vakarų dar labiau padidės.

NYT

EUROPA

Praha. Naujųjų Europos Sąjungos (ES) narių piliečiai kurį laiką neturės privilegijos, kuria mėgavosi Vakarų europiečiai — gyventi be sienų. Sienų kontrolė tarp 15 dabartinių ES narių ir 10 naujųjų, kurios prie ES prisijungs gegužės 1 d., išliks iki 2007 metų. Tačiau Praha ir Budapeštas tikisi, kad sienų kontrolė bus panaikinta 2006 metais, kadangi šios valstybės troškė kuo greičiau įveikti visas Vakarų ir Rytų Europą šaltojo karo metais skyrusias užtvanas. Keliaujant po prie Šengeno susitarimo prijungusias ES valstybes, pasų kontrolės nėra, tačiau jei po gegužės 1 dienos europietis iš senosios valstybės-narės norės atvykti į naująją, pavyzdžiui Vengriją, prie sienos jis turės pateikti savo pasą sienos apsaugos tarnybos pareigūnams. 10 naujųjų ES narių — Čekija, Kipras, Estija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Malta, Lenkija, Slovakija ir Slovenija — Šengeno erdvei priklausys tik formaliai.

Dublinas. Arijos policija pirmadienį pranešė suėmusi 19-metį Vokietijos pilietį, kuris siejamas su savaitgalio klaidinimo pranešimu apie JAV lėktuvą paslėptą bombą, dėl kurio lėktuvas buvo priverstas nusileisti Arijos. Oro bendrovės „Delta Air Lines“ lėktuve, sekma dienį skridusiam iš Frankfurto prie Maino Vokietijoje į Atlantus miestą Georgia valstijoje, buvo maždaug 150 žmonių. Lėktuvui pakilus į orą, jo tualeto buvo rastas raketinis, kad lėktuve gali būti sprogmuo. Lėktuvui nusileidus Arijos, policija jame bombos nerado.

Viena. Austrijoje gyvena ir dirba ne mažiau kaip 50 asmenų, kuriuos specialiosios tarnybos itaria ryšiais su tarptautiniu terorizmu, pranešė sekma dienį laikraštis „Kurier“. Tiesa, jų veikla kol kas „pasyvi“. Daugiausia tai sunkvežimių vairuotojai ar darbininkai

statybininkai, gerai užsikonspiravę ir laukiantys savo valandos, rašo laikraštis. Visi šie asmenys yra žinomi Vakarų specialiosioms tarnyboms ir itaria ryšiais su „al Qaeda“. Negalint pateikti konkrečių įkalčių, jie yra sekami, klausomasi jų telefoninių pokalbių bei tikrinama korespondencija.

JAV

Vašingtonas. Šeštadienį JAV prezidentas George W. Bush savaitiniame radijo kreipime paskelbė imtis naujų priemonių, kurios leis kurti darbo vietas ir plėtoti verslą, bei gysis trilionu dolerių sumažinsias mokesčius — tai vertinama kaip savotiška būsimosios metinės prezidento ataskaitos apžvalga. „Mokesčių naštos palengvinimas padėjo išjudinti mūsų ekonomiką. Trečią 2003 metų ketvirtį mūsų ekonomika augo sparčiausiais tempais per du pastaruosius dešimtmečius. Gamintojai mato reakciją iš naujų užsakymų gamykloms. O nuo rugpjūčio sukurta daugiau kaip ketvirtis milijono naujų darbo vietų“, sakė prezidentas. Nors trečią praejusį metų ketvirtį bendrojo vidaus produkto (BVP) augimas šuoliavo 8,2 proc. per metus tempu, darbo vietų buvo sukurta nepakankamai, todėl, pasak daugelio žinovų, būtina susirūpinti, kaip pastebimai padidinti darbo vietų skaičių.

Vašingtonas. JAV planuoja sparčiai panaudoti kosmoso savo gynybos ir ekonomikos tikslams. Gynybos sekretorius Donald Rumsfeld seniai primygtinai teigia, jog būtina kurti technologijas, kurios leistų JAV kontroliuoti dirbtinius Žemės palydovus, taip pat įgyvendinti brangiai kainuojančią ilgalaikę priešraketinę gynybos kurimo programą, panaudojant ir kosmoso išskeltus sekiklius. JAV kosmoso programa, kuri buvo priimta 1996 metais, kai JAV prezidentas buvo Bill Clinton ir kuri vis dar tebegalioja,

numato panaudoti kosmoso erdvę „visų tautų pastangomis visos žmonijos labui“. Programoje taip pat teigiama, kad „taikūs tikslai apima veiksmus gynybos ir žvalgybos tikslais siekiant valstybinio saugumo“.

New York. Praėjusių metų kovą prasidėjus Jungtinių Valstijų akcijų rinkos atsigaivimas, taip pat statybos ūkio ir nekilnojamojo turto kainų augimas užtikrino laipsnišką namų ūkių turto ir visos vartojimo rinkos atsigaivimą, nors darbo vietų pernai daugėjo lėtai, rašo JAV verslo dienraštis „The Wall Street Journal“. Grynoji JAV namų ūkių turto vertė, antrojo ketvirtio pabaigoje siekusi 41,5 trilijono dolerių, trečiojo ketvirtio pabaigoje pakilo iki 42,1 trilijono dolerių. Palyginti su 2002 metų rugsėju, iki praėjusių metų rugsėjo pabaigos grynoji namų ūkių turto vertė padidėjo 9 procentais, arba 3,5 trilijono dolerių.

IRAKAS

Bagdadas. Vašingtonas pirmadienį mėgins užsitikrinti Jungtinių Tautų paramą mėginant išsaugoti planus dėl valdžios perdavimo laikinajai Irakio vyriausybei. Šio žingsnio bus imtasi praėjus dienai po to, kai Bagdada sudrebino kruvinas savizudžio išpuolis, kuris dar kartą parodė JAV okupacinės valdžios Irake trapumą. Sekma dienį prie griežtai saugomos JAV vadovaujamos administracijos civilinės ir karinės būstinės, milžiniško pastatyno, vadinamo „Žaliąja zona“, mirtinai susprogdinus pusę tonos sprogmėnų, žuvo mažiausiai 20 žmonių. Tai buvo kruviniausias išpuolis po Saddam Hussein sulaukymo praėjusį mėnesį, kuris greičiausiai dar sustiprins JAV bugštavimus dėl to, kokį kelią pasirinkti šio valstybės po planuojamo valdžios perdavimo irakiečiams liepos 1-ąją.

Bagdadas. Pasibaigus JAV vadovaujamam karui, kuriuo siekta nuversti buvusį Irakio diktatorių Saddam Hussein, „mušio lauku su teroristais“ virtusioje valstybėje žuvo beveik 600 policijos pareigūnų, sekma dienį pranešė Irakio policija.

Lietuvos Dukterų draugijai mirusių atminimui aukos:

a.a. Genovaitės Viskantienės atm. aukos: \$50 Antanas Dundzila, Rimas Viskanta, Frances Šošienė; \$30 B. R. Viskantai; \$25 Danguolė Griganavičienė; \$20 G. M. Marchertai, M. V. Salikliai.

a.a. Stefanijos Rudokienės atm. aukos: \$20 Angelė Venslovienė;

a.a. Veronikos Mašiotienės atm. aukos: \$100 Baniutė Kronienė;

a.a. Stasės Jakubonienės atm. aukos: \$30 Halina Bagdonienė; \$25 Nijolė Raišytė-Zdaniene; \$10 Marija Barienė.

Lietuvos Dukterys nuoširdžiai užjaučia artimuosius ir dėkoja aukotojams.

Lietuvos Partizanų globos fondui aukos:

\$1,000 Adelė ir a.a. Julius Balsiai, Los Angeles, CA (viso \$5,000); Joseph L. Materas, Oak Park, CA (viso \$11,915.24).

\$400 Jūrų šaulių kuopa „Klaipėda“ per Juozą Mikulį, Westchester, IL (viso \$3,600).

\$200 Gediminas Balanda, Warren, MI (viso \$1,240); Romas Leparskas, Warren, MI (viso \$775); Kęstas Pažemėnas, Rancho Palos Verdes, CA (viso \$1,100); Barbara Plikaitis, Arlington Heights, IL (viso \$1,700).

\$100 K. J. Porterfield, Overland Park, KS; Lilė ir Valentinas Ramonai, Lemont, IL (viso \$800); Jonas Šiaučūnas, Cicero, IL (viso \$250); Leo Trečiokas, Santa Monica, CA.

\$50 Gražina ir Mamertas Erčiai, Little Neck, NY (viso \$350); Amanda ir Algirdas Mulioliai, Euclid, OH (viso \$300); Vida ir Egidijus Radveniai, Glendale, CA (viso \$350).

\$35 Zigmantas Dičpinigaitis, Woodhaven, NY (viso \$260).

\$30 Gerald Tamkutonis, Chicago, IL (viso \$190).

\$25 Raimundas Kiršteinis, Rochester, NY (viso \$100); Augustas Pretkelis, Chicago, IL (viso \$95); Valda ir Vytautas Rašytiniai, Chicago, IL (viso \$365).

\$20 Liuda Butikas, Plainfield, IL (viso \$60); Aniceta Giedraitienė, Willowick, OH (viso \$40); Bruno Jelskis, Evanston, IL; Kęstutis Keblys, Baton Rouge, LA; Leonas Raslaivičius, Elk Grove, IL (viso \$40); Romas Urbonas, Rancho Cucamonga, CA (viso \$145).

\$15 Dalia ir Augustinas Orentai, Palos Heights, IL (viso \$45).

\$10 Stasė Kiaučūniene, Highland, IN.

Pagerbdami mirusių atminimą, Lietuvos partizanų globos fondui aukos:

a.a. Onos Miniatiene-Mačiulytės atm.: per L.P.G. fondo atstovą E. Slavinską gautos aukos: \$25 aukos Algis Duda, Belle Vista, St. Pete Beach, FL (viso \$320); \$20 — Mečys ir Elena Krasauskai, S. Pasadena, FL (viso \$90); \$20 — Eugenijus ir Irena Slavinskai, St. Petersburg, FL (viso \$305); \$10 — Vida Meiluvienė, St. Pete Beach, FL; \$10 — Rimas ir Ramutė Zalepūgos, Bradenton, FL;

a.a. Petro Jurkyno atm.: \$20 Algis Duda, St. Pete Beach, FL (viso \$345), kuriuos atsiuntė E. Slavinską.

Lietuvos Partizanų Globos fondas širdingai dėkoja visiems aukotojams už gausias aukas, kad padedate mūsų partizanams jų sunkiose gyvenimo dienose.

a.a. Juliaus Balsio, a.a. Onos Miniatiene ir a.a. Petro Jurkyno šeimoms bei artimiesiems reiškiamė širdingiausių užuojautų.

Visos aukos L.P.G. fondui nurašomos nuo federalinių mokesčių (Tax I.D. #36-3163350).

L.P.G. FUND, 2711 West 71st Street, Chicago, IL 60629.

Pirmą kartą...

prenumeruojant DRAUGĄ (JAV) gaunate nuolaidą. Tik \$65 metams (\$35 — pusei metų). Atsiųskite savo vardą, pavardę, adresą ir telefono numerį kartu su mokesčiu (DRAUGAS, 4545 W. 63 St., Chicago, IL 60629).

vardas, pavardė

adresas

miestas, valstija, zip

telefono numeris

DRAUGAS, 2004 m. sausio 20 d., antradienis

A + A VYTAUTAS VALYS

Mirė 2004 m. sausio 9 d., Livonia, Michigan.

Gimė 1907 m. lapkričio 16 d., Liginisio kaime, Kuktiškių valsčiuje, Utenos apskrityje. JAV išgyveno virš 50 metų. Gyveno Detroite. Lietuvoje buvo mokytojas. Buvo ilgametis „Draugo“ dienraščio bendradarbis.

Nuliūdę liko: dukra Ona ir zentas Robert Orkin, dukra Danutė ir zentas Arvydas Šatraičiai, vaikai Elena Šatraitytė.

Sausio mėn. 13 d., Holy Sepulchre kapinėse buvo palaidotas šalia žmonos a.a. Onos Valienės. Laidojimo apeigas atliko Šv. Antano parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas.

Nuliūdusi šeima

Yolanda M. Zapparackienė, Bauza Funeral Home, laidot. direkt., tel. 313-554-1275.

Vyru

A + A GEORGE

mirus, nuoširdžiai užjaučiame BIRUTĘ STROUSE.

Danutė ir Vytautas Bindokai

A + A kultūrininkui CEZARIUI SURDOKUI

Amžinybėn iškeliavus, Jo žmoną poetę STASĘ ŠAKYTĘ-SURDOKIENĘ, sūnų LINĄ, jo šeimą ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučia ir skausmu dalinasi

Lietuvių rašytojų draugija

Lietuvių visuomenininkui, vienam iš Tautos Fondo inkorporatorių, teisininkui

A + A dr. BRONIUI NEMICKUI

mirus, sūnams dr. BRONIUI, Jr., KĘSTUČIUI ir JURGIUI, jų šeimoms bei visiems giminėms ir artimiesiems reiškiamė gilią užuojautą.

Tautos Fondas

Tautininkui, neolitanui, teisininkui

A + A dr. BRONIUI NEMICKUI

užbaigus ilgą ir prasmingą gyvenimą, gilią užuojautą reiškiamė liūdinčiai šeimai ir artimiesiems.

Eglė Juodvalkė
Henryk Skwarczynski

A + A

PETRUI KLORIUI

mirus, užjaučdami jo žmoną JADVYGĄ, dukteris ONĄ ir ŽIVILĘ, sūnus KĘSTUTĮ ir VYTAUTĄ, kartu liūdi lietuviai krikščionys demokratai, netekę dar vieno iš savo tvirtiausių stulpų.

A + A

JULIJAI KUČINSKIENEI

išėjus Amžinybėn, jos vyrą JONĄ giliai užjaučiame ir kartu liūdimė.

Marija ir Jurgis Janickai

Prezidentas teisinasi dėl pilietybės suteikimo savo rėmėjui

Atkelta iš 1 psl.

„Ponas A. Brazauskas suteikė savo kadencijos laikotarpiu išimties tvarka pilietybę 160 asmenų, kurių prašymuose nenurodyti nuopelnai Lietuvoje, ir daugiau kaip 100 asmenų, kurie nepateikė rekomendacijų.“

Vyskupai kritikuoja dirbtinio apvaisinimo įstatymo projektą

Atkelta iš 1 psl.

Labai kritiškai įvertino Lietuvos parengtą Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projektą, kuris jau dabar, žinovų nuomone, yra moksliskai ir moraliai pasenęs.

LVK mano, jog sektinu pavyzdžiu turėtų būti Italijoje pernai gruodį priimtas naujas Dirbtinio apvaisinimo įstatymas, kuriame atsisakyta lytinių ląstelių donorystės, atliekamų embrionų kūrimo ir jų užšaldymo.

Saugumas tvirtina nesiklausęs prezidento pokalbių

Atkelta iš 1 psl.

R. Paksas patvirtino skambinę J. Borisovui ir pasveikinę jį su Naujaisiais metais, tačiau pareiškė nusistebėjimą, kad apie tai sužinojo žiniasklaida.

Po to prezidentas kreipėsi ir Seimo Operatyvinės veiklos parlamentinės kontrolės komisijai, Generalinė prokuratūra ir VSD, prašydamas iširti jo pokalbių telefoną klausymosi ir paviešinimo atvejus.

Tai jau antrasis prezidento

Prezidentas V. Adamkus suteikė pilietybę išimties tvarka 40 asmenų, kurių nuopelnai iš viso neparodyti, o 18 asmenų — kurie nepateikė rekomendacijų“, vardijo R. Paksas.

Jis pasiūlė žurnalistams šiuos skaičius palyginti ir tada

LVK išplatintame pranešime atkreipiamas dėmesys, kad 2003 m. gruodį Lietuvoje bendrovės „TNS Gallup“ atlikta visuomenės apklausa parodė, kad tik 28 proc. apklaustųjų pritarė atliekamų embrionų sukūrimui bei jų užšaldymui. 19,6 proc. pritarė lytinių ląstelių donorų anonimiškumui.

LVK piktinasi spaudoje pasirodžiusiais straipsniais apie ligonių gydymą embrionų kamieninėmis ląstelėmis.

kreipimasis į komisiją su prašymu iširti, ar Saugumui klausantis jo telefoninių pokalbių, nebuvo pažeistas prezidento imunitetas.

Pirmąjį kartą komisija tyrė, ar teisėtai saugumas išrašė R. Pakso ir jo buvusio verslo bendrininko, bendrovės „Restako“ vadovo Algirdo Drakšo pokalbių telefoną. Kadangi saugumas turėjo leidimą klausyti ir išrašinėti A. Drakšo pokalbius, Seimo komisija VSD veikloje

patiems pasirinkti, kieno pusėje yra tiesa, o kieno — ne. Tačiau R. Paksas išvengė atsakymo į klausimą, ar kuris nors iš buvusių prezidentų yra suteikęs Lietuvos pilietybę išimties tvarka asmeniui, parėmusiam jo rinkimų kampaniją.

Vyskupų teigimu, embriono kamieninių ląstelių paėmimas yra susijęs su embriono nužudymu, todėl daugelyje pasaulio valstybių tokie tyrimai yra draudžiami.

Pernai gruodžio pradžioje vyriausybė patvirtino pakoreguotą Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projektą ir antrą kartą pateikė Seimui svarstyti.

Naujajame įstatymo projekte atsisakyta leisti moterį apvaisinti donorų embrionais.

pažeidimų nerado.

Saugumas taip pat teisėtai klausėsi ir J. Borisovo pokalbių, kurių išrašai buvo išslaptinti. Butent viename iš šių išrašų J. Borisovas teigia, kad jei R. Paksas nevykdys prieš prezidento rinkimus duotų įsipareigojimų, jis yra „politis lavoas“. Šiuo metu Generalinė prokuratūra atlieka tyrimą dėl grasinimų prezidentui, o J. Borisovas šioje byloje yra įtariamasis.

vienos konsultacinės tarybos nario idėja.

„Mano nuostata yra viena: jei reikia — jokių leidinių, jokių laidų šioje srityje ir nekad“, tvirtino R. Paksas.

Atkelta iš 1 psl.

Toks leidinys, anot jos, kainuotų 10-20 centų ir informuotų apie kiekvieno Prezidentūros padalinio veiklą.

V. Vinickienės teigimu, valstybės vadovas šia idėja susi-

domėjo. Paklaustas, ar informuodama žiniasklaidą apie tokią idėją, V. Vinickienė viršijo savo įgaliojimus, R. Paksas teigė, kad patarėjų darbas yra patarti, o leisti Prezidentūros leidinį yra

773-585-9500

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

A.a. Jadvyga Jelmonienė mirė sekmadienį, sausio 18 d. savo namuose, Cicero, IL, sulaukusi arti 106 m. Apie laido tuves bus pranešta vėliau.

Sekmadienį, sausio 25 d., 3 v.p.p. Švenčiausios Mergelės Marijos Gimimo parapijoje įvyks Krikščionių vienybės savaitę vainikuojančios ekumeninės pamaldos, kuriose dalyvaus Romos katalikų, evangelikų liuteronų ir evangelikų reformatų dvasininkai bei tikintieji. Giedos jungtinis choras, Lemonto vaikų choras „Vyturėlis“, vadovaujamas Dariaus Polikajio, kiti atlikėjai. Surinktos aukos bus skiriamos Lietuvos kaimo skurstantiems vaikų ir našlaičių namams. Atiduokime Aukščiausiajam Dievui tinkamą pagarbą ir šviesime krikščioniškąją vienybę bendra malda ir giesmėmis.

Š. m. sausio 7 – 28 d. Lituanistikos tyrimo ir studijų centre viešiuojuose dr. Laurynas Jonušauskas, kuris tyrinėja Pasaulio lietuvių archyve esančią konsulatų medžiagą, Daužvardžio archyvus, turėdamas tikslą sukaupiti medžiagą ir parengti Lietuvos Respublikos generalinio konsulato Čikagoje 80-ies metų istoriją. Dr. L. Jonušauskas jau aplankė LR konsulatą, planuoja susitikti su LR Garbės generaliniu konsulu V. Kleiza, su kuriuo norėtų bendradarbiauti rengdamas minėtą leidinį. Šiuo metu dr. L. Jonušauskas dirba Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Amerikos šalių skyriaus pirmuoju sekretoriumi.

Cicero BALFo skyrius rengia metinį rėmėjų susirinkimą sekmadienį, sausio 25 d. Šv. Antano parapijos patalpose, 9 v. ryto, bus aukojamos šv. Mišios už mirusius ir gyvus BALFo rėmėjus. Po Mišių parapijos salėje – susirinkimas ir vaišės. Cicero BALFo skyriaus valdyba maloniai kviečia visus gausiai dalyvauti.

APIE BIBLIJINĘ STOVYKLĖLĘ

Šventosios Dvasios veikimui būtina atsiverti visa širdimi ir leisti jos vadovaujamai. Taip netikėtai kilo mintis surengti Biblijos stovyklą vaikams. Padedant šventajai Dvasiai, pasiruošimas stovyklai sekė sklandžiai. Palaimintojo Arkivyskupo Jurgio Matulaičio misijos vardu įėjimas kun. Algirdas Pakštas pritarė šiai idėjai ir ją palaimino. Pagrindinius pasiruošimo darbus atliko ses. Laimutė Kabisaitė.

tytė, Grasilda Reinytė-Petkienė ir kun. Vaidotas Labašauskas.

Stovykla prasidėjo šeimos šv. Mišiomis Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijoje. Šv. Mišias koncelebravo gerai žmonėms pažįstami kunigai: Algis Gudaitis, SJ, ir Vaidotas Labašauskas. Po šv. Mišių visi susirinko į Bočių menę trumpai programai ir švęte Kristaus 2003-ąją gimtadienį. Šiam įvykiui paminėti buvo iškeptas proginis

Sekmadienį, sausio 18 d. Jaunimo centre, Čiurlionio galerijoje įvyko JAV LB Kultūros tarybos organizuotas renginys. Sutiktas kruopščiai ruoštas, ilgai lauktas istorinis leidinys, knyga – „JAV LB penki dešimtmečiai“.

Apie knygą

Knygą išleido JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyba 750-aisiais karaliaus Mindaugo karūnavimo metais. Vyr. redaktorius ir knygos sudarytojas Balys Raugas, redaktorė Audronė Viktorija Škiudaitė, viršelis ir maketas – Daumanto Girininko.

Ši daugelio autorių knyga pasakoja apie Jungtinių Amerikos Valstijų Lietuvių Bendruomenės istoriją nuo 1951 m. iki šių dienų. Lietuvių Bendruomenės apylinkių yra visuose JAV regionuose, todėl pasakojimo geografija labai plati. Šis leidinys skirtas įamžinti gausiam būriui pasižventusių, kurie savo gyvenimą ir karjerą aukojo Lietuvos laisvinimui ir lietuvių išlaikymui išeivijoje. „JAV LB penki dešimtmečiai“ – įdomi ne tik istorikams, bet ir plačiajam skaitytojui. Tokios didelės apimties knyga apie išeivius visuomenėje ir kultūroje veiklą pasirodo pirmą kartą. Leidinys gausiai iliustruotas.

Ko pasimokys iš šios knygos Lietuvos žmonės? Lietuvos skaitytojas gerokai praturtės žiniomis apie išeivijos lietuvių klij gyvenimą. Svetur gyvenusi tautos dalis gimtinės sąvokas supranta ir jaučia žymiai jautriau, negu tie, kuriems niekuomet neteko patirti tremtinio ar išeivio dalios.

Tai pavyzdinė knyga kaip reikia dirbti ir aukotis dėl savo tautos ir valstybės. Šioje knygoje paminėta tūkstančiai pavardžių, ir tūkstančiai gyvenimų, skirtų Lietuvai, bet ir tai tik dalis to, kas už Atlanto Lietuvių labai nuveikta.

„JAV LB penki dešimtmečiai“ turinys apima JAV LB 50 metų veiklos apžvalgą, JAV LB apygardų ir apylinkių veiklą, JAV LB centrinių padalinių (Švietimo tarybos, Socialinių reikalų tarybos, Visuomeninių reikalų tarybos, Kultūros tarybos, Religijinių reikalų tarybos, Lietuvių tautinių šokių švenčių korporacijos, periodinių leidinių bei Lietuvos Respublikos Seimo ir JAV LB komisijos) veiklą, JAV LB bendruomenės

finansinius reikalus ir lėšas, JAV LB išeivijos kultūros ir mokslo barus.

2001 m. per Jungtines Amerikos Valstijas nuaidejo JAV LB 50-mečio renginiai, prasidėję Čikagoje ir apylinkėse JAV LB XVI Krašto valdybos (pirm. Algimantas Gečys) surengtu pagrindiniu minėjimu. Knyga sudaryta ir išleista 2003 m. Vilniuje, o sutiktuvės, atidėliotos dėl įvairių priežasčių, pagaliau įvyko šių metų sausio 18 d.

Knygos sutiktuvės

I knygos „JAV LB penki dešimtmečiai“ sutiktuvės susirinko pagrindu tie žmonės, yra aprašyti minėtoje knygoje, t. y. nusipelnę, visuomeninėje veikloje aktyviai reikšę ir dabar tebedalyvaujantys asmenys.

JAV LB Krašto valdybos pirmininkė Vaiva Vėbraite pristato knygą „JAV LB penki dešimtmečiai“.

Pagrindinė renginio viešnia JAV LB Krašto valdybos pirmininkė Vaiva Vėbraite pasveikino susirinkusius į knygos sutiktuves. Įdomi Vaivos Vėbraitės kalba, matyt, buvo artima kiekvienam, prisidėjusiam prie lietuvių išlaikymo pradedant 1951 metais.

Vaiva Vėbraite gimė ir užaugo Jungtinėse Valstijose, toli nuo tėvynės Lietuvos. Lietuvių bendruomenė, tai buvo ta terpė gyvenime, kuri turėjo jai didelę reikšmę. Būtent čia ji suvokė savo tapatumą, savo lietuvišką prigimtį. O dabar atėjo laikas pasitarnauti lietuvių bendruomenei, atiduoti duoklę ir puoselėti tai, kas suteikė tiek džiaugsmo vaikystėje.

Savo kalboje Vaiva Vėbraite ypatingą dėmesį skyrė lietuvių chartai. Jos manymu, tai

naitė ir Ofelija Baršketytė-Vainienė bei jaunieji organizatoriai: Mykolė Annarino, Saulė Grybauskaitė, Lukas Petraitis, Jūlytė Petkutė ir Jūlytė Petraitytė.

Stovykloje vaikai lankė dainavimo, meno, maldos, video filmų, kepimo igūdžių ir vaidybos būrelius. Stovyklos pabaigoje vaikai tėveliams suvaidino Kaledinį vaidinimą, kurį režisavo seselė Laimutė.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie padėjo suorganizuoti šią stovyklą.

G. R.

„DRAUGO“ RĖMĖJAI

Kostas Jurkevičius, gyv. Centerville, MA, parėmė „Draugą“ 50 dol. auka. Nuoširdžiai dėkojame.

Algirdas Vaitiekaitis iš Canton, MI, už „Draugą“ 2004 m. kalendorių atsiuntė 50 dol. auka. Tariaime jam nuoširdų aciū!

Tai - Jūsų laikraštis

DRAUGAS

Smuikininkė Edita Orlintė, muzikas Manigirdas Motekaitis, JAV LB Krašto valdybos pirmininkė Vaiva Vėbraite, JAV LB Tarybos pirmininkė Regina Narušienė ir JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Marija Remienė knygos sutiktuvėse.

unikalus dokumentas, kurio, net Lietuvoje nėra. Lietuvių charta turi 13 punktų, apreiškančių lietuvių tautos sąvoką. Keli pavyzdžiai:

1. Tauta yra prigimtoji žmonių bendruomenė. Niekas negali būti prievartaujamas savo ryši su tautine bendruomene nutraukti. Pasaulyje pasklidę lietuviai sudaro vieningą Pasaulio Lietuvių Bendruomenę.

2. Žmogus turi prigimtąją teisę laisvai išpažinti ir ugdyti savo tautybę. Lietuvis lieka lietuviu visur ir visada. Savo tėvų išlaikytą Lietuvos Tautos gyvybę lietuvis perduoda ateities kartoms, kad amžinai gyventu-

me.

3. Kalba yra stipriausias tautinės gyvybės ryšys. Lietuvių kalba lietuviui yra tautinė garbė.

4. Tautinė kultūra yra kelias į tarptautinį pripažinimą ir bendravimą. Kiekvieno lietuviu priedermė sudaryti sąlygas tautinei kultūrai.

Algimantas S. Gečys viename pirmųjų ir įvadininių straipsnių „Ryžomės išlikti Lietuvai ir sau“ knygoje „JAV LB penki dešimtmečiai“ rašo, jog Lietuvos charta buvo kelrodė. „Būdamas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės šeimos nare, per pusimtį metų JAV LB siekė būti Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvi-

nimo Komiteto paskelbtos „Lietuvių chartos“ principų vykdytoja. Savo veiklą ji siejo su visiška Lietuvos valstybės nepriklausomybe, o lietuvių – su lietuvių kalbos, papročių, tradicijų išlaikymu, tautinės dvasios puoselėjimu, tautybės sampratos ir tautinio solidarumo ugdymu. Dėtos pastangos Amerikoje formuoti gyvatingą, veiklią, valstybiškai bei tautiškai susipratusią lietuvių tautos dalį, kuri pajegtų lietuvių tautos gyvybę perduoti ateinančioms kartoms“.

Peržvelgus visą knygos turinį, ir pasiremama asmenine patirtimi Vaiva Vėbraite kalbėjo apie nepamatuojamą šio leidinio paveldą Lietuvai ir lietuvių.

Po knygos pristatymo vakaro vedė Violeta Drupaitė-Cole pakvietė meninės dalies atlikėją smuikininkę Edita Orlintę, atvykusią iš Čikago iš Hartfordo. Smuikininkė atliko nuostabių rečitalių, pianinu palydėjo muzikas Manigirdas Motekaitis. Edita pradėjo programą J. S. Bach „Sarabanda ir Ziga“ iš partitos smuiku Solo nr. 2. Po šiltų plojimų sekė W. A. Mozart „Koncertas A-dur“. Su Manigirdu Motekaičiu smuikininkė atliko B. Dvariono „Elegiją“ smuikui ir fortepijonui.

Po meninės programos susirinkusieji nesiskirstė, gerė kavutę ir šnekėdavosi. Susimąstė, kaip labai gerbtini šie žmonės. Kokia didi ir nenumaldoma jų meilė Lietuvai, kurią ne tik patys širdyje nešiojasi, bet ir ateinančioms kartoms perduoda.

Vitalija Pulokienė

Smuikininkė Edita Orlintė po knygos pristatymo atliko meninę programą.

„DRAUGO“ RĖMĖJAI

Kai baigiasi metinė „Draugo“ prenumerata, administracijos darbuotojos paprastai pasiūnčia skaitytojams priminimą. O kaip malonu yra gauti skaitytojų laiškelį, ne tik su prenumeratos pratęsimo mokesčiu, bet ir pridėta auka. Tai tikra „Draugui“ šventė!

Tad dėkojame šioms skaitytojoms, kartu su prenumeratos mokesčiu, atsiuntusioms po 50 dol. auka:

Jurgiui Mikalonui iš Long Beach, CA;

„DRAUGO“ RĖMĖJAI

Kostas Jurkevičius, gyv. Centerville, MA, parėmė „Draugą“ 50 dol. auka. Nuoširdžiai dėkojame.

Algirdas Vaitiekaitis iš Canton, MI, už „Draugą“ 2004 m. kalendorių atsiuntė 50 dol. auka. Tariaime jam nuoširdų aciū!

Tai - Jūsų laikraštis

DRAUGAS

SKELBIMAI

• FANTASTIKA! TO DAR NIEKAD NEBUVO! Tik 15,9 cento skambinant į Lietuvą, 4,9 cnt JAV bet kada. Jokių papildomų mokesčių. Tikslus apskaičiavimas. Kokybiškiausias ryšys. Kreipkitės vakarais lietuviškai į DIAL NOW atstovą su 9 metų patirtimi tarptautiniuose ryšiuose. Tel. 708-386-0556. Naudodami DIAL NOW paslaugas, tuo pačiu remiate išeivijos lietuvišką žiniasklaidą. DIAL NOW – patikimiausias ryšys su Lietuva bei visu pasauliu!

Edvardui Seibutiui iš Homer Glen, IL;

Elenai Blavesčiūnas, gyv. Rochester, NY;

V. J. Memėnui, gyv. Bloomfield Hills, MI;

Klemensui Stravinskui iš Beverly Shores, IN.

Algimantas ir Alė Kėzeliai, Chicago, IL, atnaujindami „Draugą“ prenumeratą, kartu atsiuntė ir 100 dol. auka. Širdingai dėkojame.

Žibutė Zaprackas, MD, Chicago, IL, su prenumeratos

mokesčiu, padovanojo „Draugui“ 100 dol. auka. Labai aciū!

Kunigunda Šilinis, gyv. Chicago, IL, parėmė „Draugą“ 100 dol. auka. Dekui!

Dėkojame Nemirai Šumakis iš Chicago, IL, kartu su prenumeratos pratęsimo mokesčiu atsiuntusiai „Draugui“ 100 dol. auka.

Adomas Jocas, gyv. Westchester, CA, dosniai parėmė „Draugą“ 100 dol. auka. Nuoširdžiai dėkojame.

PRIIMAME SIUNTINIUS LĖKTUVU IR LAIVU

Dienraščio „DRAUGAS“ patalpose
4545 W. 63 Str., Chicago, IL 60629

TEL: 1-800-772-7624

Šiaurinėje dalyje – 699 Livley Blvd. Elk Grove Village, IL 60007
TEL: 1-800-262-3797.

BALTIA EXPRESS

2003 m. gruodžio 29-30 dienomis buvo surengta biblijinė stovykla, kuriai vadovavo Pal. Jurgio Matulaičio vaikų Mišių parapijos grupelė, kartu su kun. V. Labašausku. Nuotraukos iš kairės: kun. Vaidotas Labašauskas, Ofelija Baršketytė-Vainienė, Grasilda Reinytė-Petkienė, ses. Laimutė Kabisaitė, Edita Rumševičienė ir už jos A. Annarino. Triukšta Aušros Buzenaitis.